

Beslutsunderlag

Styrelsen 2023-09-25

Diarienummer 0032/23

Handläggare: Catrine Norrgård, filialchef

Telefon: 031-368 54 50

E-post: catrine.norrgard@gshab.goteborg.se

Gothenburg European Offices halvårsrapport 2023

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Gothenburg European Offices halvårsrapport 2023, som sker enligt handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning, antecknas.
2. Halvårsrapporten översänds till kommunstyrelsen som information.

Sammanfattning

Gothenburg European Office (GEO) ska arbeta för att uppnå den av kommunstyrelsen beslutade inriktningen för sin omvärlds- och intressebevakning och enligt handlingsplanen för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2023. Den bilagda halvårsrapporten beskriver aktuell omvärldsbevakning och vad som skett inom ramen för uppdraget under första delen av 2023. Den innehåller en bilaga med faktablad om aktuella EU-ärenden som berör staden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Aktiviteterna som beskrivs i halvårsrapporten hanteras inom ramen för beslutad budget för Gothenburg European Office. Under våren har kronans värde sjunkit i förhållande till euron vilket påverkat verksamhetens finansiering.

På sikt arbetar Gothenburg European Office tillsammans med förvaltningar och bolag för att öka EU-finansieringen av Göteborgs Stads verksamheter samt bevaka att förslag till EU-lagstiftning inte skapar onödiga kostnader för verksamheterna.

Bedömning ur ekologisk dimension

Av rapporten framgår bland annat att GEO under våren jobbat med flera initiativ inom EU:s gröna giv. GEO skrev Grundskoleförvaltningens nominering av Skogomeskolans miljöarbete till europeiska Bauhauspriset och Göteborg gick till final. Tillsammans med Göteborg Energi genomfördes ett seminarium i Europaparlamentet om fjärrvärmens roll i energikrisen och omställningen. GEO har även arrangerat ett seminarium för att diskutera kompetensförsörjning inom den gröna näringen som ett kontaktskapande event för eventuella EU-ansökningar tillsammans med andra aktörer.

Syftet har genomgående varit att förbättra EU:s policy och framföra Göteborgs synpunkter och goda exempel för att inspirera andra och stärka stadens profil.

Bedömning ur social dimension

I rapporten redovisas bland annat att GEO arrangerade tillsammans med de svenska stads- och regionkontoren en konferens om framtidens sammanhållningspolitik, där representanter från förvaltningen för funktionsstöd och från äldreomsorgsförvaltningen deltog för att få en inblick i hur policyn kan utvecklas, vilket kan påverka möjligheterna till fortsatt EU-finansiering.

Bilagor

1. GEO:s halvårsrapport 2023
2. Faktablad till halvårsrapport 2023

Ärendet

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) informeras i den bilagda halvårsrapporten om hur GEO har levererat inom ramen för uppdraget under den första delen av 2023. Rapporteringen sker i enlighet med den handlingsplan för europeisk- omvärlds- och intressebevakning som kommunstyrelsen beslutat om 2023-03-08. Rapporten översänds till kommunstyrelsen som information.

Beskrivning av ärendet

Gothenburg European Office ska arbeta för att uppnå den av kommunstyrelsen beslutade inriktningen för sin omvärlds- och intressebevakning. Kommunfullmäktige beslutade den 25 februari 2021, att inriktningen för Gothenburg European Office främst ska vara Hållbar stads- och samhällsutveckling samt innovation och digitalisering.

Stadshus styrelse ansvarar för GEO:s verksamhet. GEO rapporterar löpande till kollegor i Göteborgs Stad, samt rapporterar sina aktiviteter veckovis till vice vd för Stadshus samt avdelningschef på stadsledningskontoret. Styrelsen informeras i halvårsrapporten i september och en årsrapport efter årsskiftet.

De dominerande frågorna är de som sorterar under EU:s gröna giv, det vill säga klimat, energi och miljöfrågor, samt mobilitetsfrågor. GEO har emellertid också aktivt jobbat med den så kallade sociala dimensionen, till exempel gällande funktionshinder och EU-finansiering för medborgardialog och kompetensförsörjning.

Gothenburg European Office har löpande utfört omvärlds- och intressebevakning i Bryssel gentemot de europeiska institutionerna inom ramen för uppdraget samt i linje med Påverkansagendan. GEO har även hållit kollegor i förvaltningar och bolag informerade om utvecklingen i EU och motiverat och bistått dem i deltagandet i seminarier, projektansökningar och nätverk.

Eva Hessman

Vd, Göteborgs Stadshus AB

Halvårsrapport 2023 Gothenburg European Office

om europeisk omvärlds- och
intressebevakning

Innehåll

1	Bakgrund	3
1.1	Syftet med GEO	3
1.2	Inriktning, styrning och uppföljning.....	3
2	Den gröna omställningen	3
2.1	Nuläge i EU:s energisystem.....	3
2.1.1	Lagstiftning som är beslutad	4
2.1.2	Finanseringsarbete	4
2.2	Ren miljö och Göteborgs intressen	5
3	Hållbar samhällsutveckling	5
3.1	Sammanhållningspolitiken efter 2027	5
3.2	Gröna kompetenser – en viktig pusselbit	5
4	Spaning mot 2024	6
4.1	Nytt parlament och ny kommission	6
4.2	Bauhausinitiativet och stadsbyggnad.....	6

1 Bakgrund

1.1 Syftet med GEO

Gothenburg European Office (GEO) representerar Göteborgs intressen gentemot EU:s institutioner och övriga nätverk och organisationer verksamma i Europa och arbetar aktivt med lagstiftningsförslag och finansieringsmöjligheter som berör Göteborg. Det betyder att GEO är ”stadens öron och röst i Bryssel”. Kontoret blir en brygga mellan EU-nivån och den lokala nivån. GEO för en kontinuerlig dialog med EU-aktörer för att säkerställa att berörda känner till Göteborgs stads synpunkter och goda exempel från stadens verksamheter.

EU:s program och fonder är verktyg som ska bidra till EU:s långsiktiga målsättningar, varav flera överlappar med Göteborgs egna mål. GEO bevakar EU:s tematiska sektorsprogram och fonder som förvaltas eller koordineras från Bryssel.

1.2 Inriktning, styrning och uppföljning

Kommunfullmäktige beslutade i februari 2021 om att inriktningen för GEO:s arbete är hållbar stads- och samhällsutveckling, digitalisering och innovation. Kommunstyrelsen fattade beslut om Handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2023, vid sitt sammanträde den 8 mars 2023.

GEO rapporterar löpande till de kollegor i Göteborgs Stad som är direkt berörda av policyutvecklingen i Bryssel, samt rapporterar sina aktiviteter veckovis till vice vd för Stadshus samt avdelningschef på stadsledningskontoret.

Stadshus styrelse ansvarar för GEO:s verksamhet. Styrelsen informeras i halvårsrapporten i september och genom en årsrapport efter årsskiftet. Till halvårsrapporten bifogas en bilaga med faktablad, som ger en övergripande beskrivning av hur frågorna utvecklats under året och tjänar som stöd till tjänstepersoner i stadens förvaltningar och bolag.

2 Den gröna omställningen

2.1 Nuläge i EU:s energisystem

GEO lyfte i årsrapporten 2022 att energifrågorna stod mycket högt på EU-agendan i och med importberoendet av rysk gas, och fortsatta förhandlingar om energilagstiftningen. Frågan är fortfarande aktuell även om EU-kommissionen under sommaren 2023 meddelat att gaslagren är fyllda till 90 procent inför vintern, vilket är tidigare än beräknat. Den totala gasförbrukningen har minskat med 15 procent och inom EU förväntas energivintern 2023/24 inte blir värre än

2022/23, något som man tidigare varnat för. I Bryssel diskuteras nu framförallt vägen mot klimatmålen för 2040.

2.1.1 Lagstiftning som är beslutad

Flera av förhandlingarna om energilagstiftningen har nått i mål och beslut fattats. Alla beslutade och pågående ärenden beskrivs i bilagan med faktablad. Under hösten kommer GEO i samarbete med miljöförvaltningen och Göteborg Energi, analysera besluten i förhållande till Göteborg Stads energiplan. I våras presenterade GEO relevant klimat/energilagstiftning för Göteborgsregionens beredningsgrupp för miljö och samhällsbyggnad. Kommuner har en viktig roll i genomförandet.

Tillsammans med europaparlamentariker arrangerade GEO ett seminarium i Europaparlamentet om potentialen i fjärrvärmens roll i energikrisen. Idag utgör fjärrvärme cirka 12 procent av EU-ländernas uppvärmning och seminariet berörde potentialen att avlasta och ställa om från beroendet av import av fossila bränslen. Tillsammans med Göteborg Energi ser GEO över strategin för hur fjärrvärme och andra påverkansfrågor viktiga för bolaget kan lyftas fortsättningsvis.

2.1.2 Finanseringsarbete

Under våren har GEO bistått i stadens arbete med ansökningar och analyser inom olika områden. Ansökningar för två Interreg-projekt har skickats in, men de är inte beslutade ännu. Dessa avser: 1) STORMSAFE som handlar om att anpassa samhällskritisk infrastruktur till klimatförändringar. Göteborg har sökt cirka fyra miljoner kronor för detta ändamål. 2) Cool Cities Network, vilket fokuserar på att hantera problemet med urbana värmeöar. Ansökan om cirka 1,5 miljon kronor har lämnats in.

GEO har undersökt möjliga finansieringsvägar inom LIFE-programmet och resultaten har delats med miljöförvaltningen samt andra berörda verksamheter inom staden. GEO har även presenterat olika förslag om hur staden kan dra nytta av projekt som erbjuder teknisk assistans inom klimatanpassning. Inom ramen för stadens avfallsplan har GEO stöttat förvaltningen för kretslopp- och vatten i deras projektansökan till Horisont Europa.

GEO har även bistått vid för ansökning om mentorstad inom Intelligent Cities Challenge. En sådan roll skulle innebära att Göteborg får en arena för att profilera Green City Zone, plattformen för klimatneutralt byggande och liknande samarbeten med näringslivet samt kommer att erhålla ersättning för arbetstid och reseutgifter.

Stadsbyggnadsförvaltningen har fått stöd i sin ansökan om utbyte och samarbete mellan Lille, Turin och Göteborg kring utvecklingen av vattennära områden och omvandlingen av tidigare industriområden.

2.2 Ren miljö och Göteborgs intressen

GEO har främjat stadens intressen och perspektiv i flera viktiga EU-initiativ och sammanhang. Genom dialog med handläggare inom EU:s institutioner har GEO framfört synpunkter som omhändertagits i förhandlingarna inför EU:s kommande naturåterställningsförordning. Göteborgs synpunkter finns beskrivna i Regionkommitténs yttrande från den 9 februari 2023 och i utkastet från EU-parlamentets miljöutskott som publicerades den 28 juni 2023.

GEO har även presenterat Göteborgs arbete om förbättring av luftkvalitet, vilket används som ett exempel i en rapport om luft från European Policy Center. Vidare har GEO delat information om Översiktsplan och grönplan med EU-kommissionen. Genom denna insats har GEO bistått i deras arbete med att utforma en vägledning för stadsförgröningsplaner.

GEO har också varit delaktiga i att forma Göteborgs ståndpunkt inför uppdateringen av avloppsdirektivet. Synpunkterna är delade med handläggare inom EU-kommissionen samt ansvarig föredragande i Europaparlamentet.

3 Hållbar samhällsutveckling

3.1 Sammanhållningspolitiken efter 2027

EU-finansiering inverkar på utvecklingen på regional och lokal nivå. Med detta i åtanke organiserade GEO tillsammans med andra svenska stads- och regionkontor en konferens i juni 2023. Dess syfte var att dela perspektiv mellan lokal, regional och EU-nivå om de viktigaste frågorna inför den kommande programperioden.

”Kommer det överhuvudtaget att finnas någon sammanhållningspolitik för svenska regioner under den kommande programperioden, och om så är fallet, hur vill svenska regioner och kommuner forma denna politik?” Detta frågor som diskuterades under konferensen. Ledande företrädare från EU-institutioner, nätverk och policyexperter deltog i konferensen tillsammans med representanter från Göteborgs Stad, Göteborgsregionen och andra svenska regioner.

3.2 Gröna kompetenser – en viktig pusselbit

Under EU:s miljövecka arrangerade GEO ett evenemang med rubriken "Lokala aktörer driver grön omställning av yrkesutbildning". Städerna Göteborg, Köpenhamn och Åbo, tre av EU:s 100 klimatneutrala och smarta städer föredrog exempel från sina verksamheter. Tillsammans med företrädare från EU-kommissionen, Business Europe och European Forum of Technical and Vocational Education and Training, diskuterades rollen som lokala VET-

initiativ¹ spelar i den gröna övergången. Evenemangets syfte var att sprida kunskap och bygga nätverk inför eventuell EU-finansiering.

4 Spaning mot 2024

4.1 Nytt parlament och ny kommission

Den 6-9 juni 2024 är det val till Europaparlamentet. Europaparlamentarikerna genomför sina kampanjarbeten under våren och det nyvalda parlamentet inleder sitt ordinarie arbete först efter sommaren. Det gör att EU-institutionerna fram till mars/april 2024 har sitt fokus på att driva fram beslut i de frågor där arbete redan pågår och det förväntas inte nya lagförslag under denna period. Emellertid löper finansieringsarbetet på med utlysningar och erfarenhetsutbyten.

2024 ser därför något annorlunda ut. Det ger en möjlighet att se tillbaka på mandatperioden för att utvärdera men även att blicka framåt, tänka långsiktigt och proaktivt. Det blir en möjlighet att lära känna kandidater som kommer att bli europaparlamentariker, berätta om goda exempel från Göteborgs verksamheter för nyvalda och samtala med handläggare vid kommissionen inför en ny mandatperiod.

4.2 Bauhausinitiativet och stadsbyggnad

Det nya europeiska Bauhaus (NEB) är ett unikt EU-initiativ som strävar efter att förena hållbarhet, estetik och inkludering i stadsbyggnad. EU-kommissionen vill att hållbart byggande även ska vara vackert och trivsamt för alla medborgare. Genom att sammanföra olika sektorer och experter vill man främja kreativitet och samverkan.

Göteborg har gradvis etablerat sig som en betydande aktör inom detta initiativ. 2022 organiserade GEO ett seminarium om inkluderande stadsbyggnad under Bauhausfestivalen. I panelen ingick bland annat stadsarkitekten och en företrädare från EU-kommissionen. Genom GEO har möten därefter arrangerats mellan stadsbyggnadskontoret och handläggare i EU-kommissionen för att presentera Prototyp Göteborg.

GEO har även hjälpt grundskoleförvaltningen att bli utvald i utbytesprogrammet "places of learning". Detta låg till grund för GEO:s nominering av Skogomeskolans miljöarbete till Bauhauspriset 2023. Göteborg blev finalist och en representant från skolan och förvaltningen deltog i Bauhauskonferensen för städer i juni 2023 i Bryssel. Där presenterades Göteborgs arbete och lärdomar delades med andra med liknande insatser. Som finalist har Göteborg nu blivit en del av NEB-nätverket för ett fortsatt erfarenhetsutbyte. Sedan tidigare är

---

¹ VET (vocational education training) Yrkesutbildning och yrkespraktik

stadsbyggnadsförvaltningen genom GEO:s initiativ ”vän med Bauhaus” vilket innebär tillgång till tidig information om kommande utlysningar.

Utlisningar om finansiering inom NEB har hittills inte passat med Göteborgs tidplan och behov, men GEO fortsätter bevaka initiativet och möjligheterna för Göteborg.

Faktablad¹ till GEO:s halvårsrapport europeisk omvärldsbevakning 2023

1 Innehåll

1. Hållbar stadsutveckling	2
1.1 Gröna given – en tillväxtstrategi	2
1.1.1 Genomförande av klimatomställningen	2
1.1.2 En förnyad energisektor	7
1.1.3 Miljöfrågor	13
1.1.3.1 Nollföroreningar i luft, vatten och mark	13
1.1.3.2 Handlingsplan för en cirkulär ekonomi	18
1.1.3.3 Biologisk mångfald; strategi för 2030 & bindande mål för naturåterställning	20
1.1.4 Hållbar finansiering – EU:s taxonomi och företags hållbarhetsredovisning	22
1.1.5 Hållbar och smart mobilitet	24
1.1.5.1 ITS-direktivet	25
1.1.5.2 TEN-T-förordningen och CEF investeringar	26
1.1.5.3 Drönarstrategin	27
2 Hållbar samhällsutveckling	27
2.1 Den europeiska spelaren för sociala rättigheter	27
2.1.1 Kompetensförsörjning	28
2.1.2 Den europeiska ungdomsgarantin	29
2.1.2 Ett europeiskt utbildningsområde 2025	30
2.1.3 Konsumentagendan	30
2.1.4 Den europeiska planeringsterminen och landrapporten	31
2.2 Medborgerliga fri- och rättigheter	32
2.2.1 Handlingsplan för integration, inkludering och utanförskap	33
2.2.2 Flyktningmottagandet från kriget i Ukraina	34
2.2.3 Europeisk inkludering- och mångfaldshuvudstad	35
2.2.4 EU-intyg om funktionsnedsättning	36
3 Innovation och digitalisering	37
3.1 Artificiell intelligens	37
3.2 Datalag och datadelning för innovation och skydd för databaser	38
3.3 Driftskompatibla digitala offentliga tjänster	39

¹ Faktabladen är en bilaga till GEO:s halvårsrapport och är korta beskrivningar av de aktuella EU-ärenden som berör Göteborgs olika verksamheter.

3.4	Dataområden.....	40
3.4.1	Hälsodataförordning	40
3.4.2	Europeiskt energidataområde.....	40
3.4.3	Mobilitetsdataområde	41
3.5	Digitala världar	41
3.6	Innovationsagendan	42

1. Hållbar stadsutveckling

1.1 Gröna given – en tillväxtstrategi

[Den gröna given](#) är EU:s tillväxtstrategi och svar på klimat- och miljöutmaningarna. Strategin är EU-kommissionens högst prioriterade fråga under mandatperioden 2019 – 2024. Detta innebär en kursändring jämfört med tidigare EU-kommissioner. Miljöfrågorna ges ökat fokus och företräde. EU:s nya [klimatlag](#) gör målet om att EU ska nå klimatneutralitet till 2050 juridiskt bindande och fastställer ett ramverk för hur EU ska nå detta mål.

Strategin är tvärgående och innebär att EU-kommissionen ser över all befintlig lagstiftning över politikområden såsom trafik, infrastruktur, byggverksamhet och energi, för att säkerställa att de levererar mot den gröna givens mål. Digitalisering och innovation ses som viktiga verktyg i den gröna omställningen. Finansiering riktas mot att uppnå målen.

Översatt till Göteborgstermer skulle en göteborgsk grön giv innebära att miljö- och klimatprogrammet vore den huvudsakliga utvecklingsstrategin och att andra program, såsom näringslivsstrategiska programmet eller trafikstrategin, var underordnade och fokuserade på att fördjupa hur näringslivs- respektive trafikåtgärder levererar mot miljö- och klimatprogrammets målsättningar. Investeringar i Göteborg skulle riktas mot att genomföra miljö- och klimatprogrammets mål.

De nya delmålen innebär att EU:s medlemsländer ska minska sina utsläpp med minst 55% jämfört med 1990-årsnivåer. Under 2021 presenterade EU-kommissionen en samling förslag som ska säkerställa att EU:s klimat-, energi och transportlagstiftning är anpassade till de uppdaterade 2030-målen. Förslagen har fått samlingsnamnet "Fit for 55". Under 2022 och 2023 har dessa förslag fortsatt behandlas av Europaparlamentet och Rådet i EU:s lagstiftningsprocess. De mest relevanta initiativen för Göteborg inom den gröna given beskrivs nedan.

1.1.1 Genomförande av klimatomställningen

1.1.1.1 Missionen för 100 klimatneutrala städer

I EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont Europa finns [fem missioner](#). Missionsbaserad/utmaningsdriven innovation är en metod för att EU ska rikta finansiering mot att lösa samhällsproblem och skapa nytta för medborgare. Sommaren 2023 har EU-kommissionen lanserat en idé om att Nya Europeiska Bauhaus också ska genomföras i en "mission".

Städerna spelar en viktig roll i arbetet för att motverka klimatförändringarna och för att nå de uppdaterade klimatmålen. I [Missionen om 100 klimatneutrala och smarta städer](#) har 100 städer valts

ut för att få hjälp att ställa om snabbare och bli klimatneutrala redan till 2030. Städerna blir föregångare för lösningar genom att testa och sammankoppla nya och existerande lösningar och metoder anpassat till deras lokala förutsättningar. De utvalda städernas erfarenheter kommer sedan utgöra underlag för att möjliggöra att alla Europas städer blir klimatneutrala till 2050. Hela 377 städer anmälde sitt intresse till missionen, och i slutet av april 2022 meddelade EU-kommissionen att Göteborg var en av de [utvalda](#).

Nästa steg för Göteborg blir att utveckla så-kallat Climate City Contract (CCC). CCC ska skapas tillsammans med medborgarna då det är deras behov och åtaganden som ska stå i centrum för missionen. Göteborg ska ha en aktivitetsplan för hur klimatneutralitet i alla sektorer som energi, byggnader, avfallshantering och transport ska nås. Detta kommer att kräva engagemang i alla stadens bolag och förvaltningar samt ett tvärsektorielt arbetssätt. Samarbetet ska inkludera akademien, näringslivet, och organisationer.

Genom GEO kom Göteborgs arbetsgrupp för missionen i kontakt med det EU-finansierade projektet MOSAIC, som arbetar för att öka samskapandet med kvadrupelhelixens aktörer i klimatomställningen. Efter en framgångsrik ansökan blev Göteborg, även utvald till pilotstad för att testa MOSAIC metoden. I pilotprojektet stöttas Göteborg i samskapande på trafikområdet. Tre arbetsgrupper skapades i början på 2023 och har under våren haft flera möten. Sista mötet kommer äga rum under frihamnsdagarna och utfallet från vårens arbete är en del av arbetet mot att bli klimatneutralt.

Göteborg får inom ramen för missionen hjälp att skapa en investeringsplan, i vilken man preciserar hur man ska finansiera klimatåtgärderna. Via missionsplattformen får Göteborg tekniskt, lagstiftningsmässigt och finansiellt stöd till arbetet. Först måste CCC tas fram.

GEO har deltagit i det förberedande arbetet i utformningen av missionen och stöttat miljöförvaltningen med att skriva intresseanmälan. GEO har arbetat strategiskt för att få fram tidig information. GEO har också varit med och påverkat utformningen av missionen sedan idén offentliggjordes 2018, bland annat genom att delta på workshops och möten med samordnaren för missionen.

GEO har tagit fram en sammanfattning för vilka finansieringsmöjligheter som vore intressant för Göteborg. GEO har jobbat tillsammans med Trafikkontoret och Miljöförvaltningen med Göteborgs ansökan till utlysningen [HORIZON-MISS-2022-CIT-01-01](#) om säker, hållbar och inkluderande mobilitet. I december 2022 meddelades att projektet, som getts namnet REALLOCATE, kommer att få finansiering. Under våren 2023 har det administrativa arbetet påbörjats.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.1.2 EU:s klimatanpassning – strategi, finansiering och mission

Klimatförändringarna får effekter såsom frekventa skyfall, värmeböljor, torka och översvämningar. [EU:s strategi för klimatanpassning](#) hanterar klimatanpassning på ett systematiskt sätt genom att underlätta för utveckling av naturbaserade lösningar, främja åtgärder för att minska kunskapsluckor och finansiera klimatanpassningsåtgärder. Städer ska stöttas genom erfarenhetsutbyte i nätverket [Borgmästaravtalet](#). Göteborg är medlem i nätverket och framförde att ett ökat erfarenhetsutbyte mellan städer var en av stadens prioriteringar inför framtagandet av den nya strategin (EU9-2020).

Under början av 2023 har EU-kommissionens arbete med klimatanpassningsstrategin fokuserat på att genomföra de initiativ som integrerats i EU:s handlingsplan för en cirkulär ekonomi och EU:s strategi för biologisk mångfald, bland annat genom uppdateringen av avloppsdirektivet och luftkvalitetsdirektivet, där naturbaserade lösningar ges utrymme. Även i naturåterställningsförordningen, som behandlats i Europaparlamentet och Rådet under våren, prioriteras natur som kan klimatsäkra samhällen.

Våren 2023 gjorde GEO en ny kartläggning för finansieringsmöjligheter som finns tillgängliga för klimatanpassningsåtgärder inom LIFE-programmet. Den har delats brett. Via GEO:s nätverk i Bryssel, bjöds Göteborg hösten 2022 in att delta i två Interreg- projekt. Ett av projekten fokuserar på att hantera urbana värmeöar. Det andra på att klimatsäkra samhällskritisk infrastruktur. Tillsammans med Stadsmiljöförvaltningen har GEO arbetat med stadens ansökningar, som skickades in i slutet av 2022. I april 2023 meddelades att båda projekten kommit vidare, och i början på sommaren lämnade Göteborg in den information som krävs för att gå vidare i ansökningsprocessen. Slutligt besked väntas under hösten 2023.

Missionen för klimatanpassning

Missionen för klimatanpassning ska säkerställa att EU når målsättningarna i den nya strategin för klimatanpassning genom att stödja minst 150 europeiska regioner för att säkra deras förmåga att klara klimatförändringarna.

Göteborg har mycket att lära av de europeiska städer som kommit längre i sitt arbete med klimatanpassning. Sedan missionen lanserades 2021 har GEO bevakat och rapporterat till SLK vilka möjligheter det skulle innebära för Göteborg att engagera sig i missionen. GEO tog fram en detaljerad sammanställning av vad en ansökan skulle innebära för Göteborg, som också delades med SLK. Efter att den första vågen av godkända städer och regioner presenterades i början på juni 2022, arbetade GEO tillsammans med SLK under sommaren för att skicka in stadens ansökan. I september meddelades att Göteborgs intresseansökan beviljats.

Det praktiska arbetet med missionen inleddes i början av 2023 via missionsplattformen. Göteborg bjöds också in att delta vid en första träff med städer och regioner som är medlemmar i missionen. SLK deltog. I mars hade GEO möte med SLK för att diskutera hur klimatanpassningsmissionen kan användas till att generera nytta i arbetet med stadens kommande klimatanpassningsplan. Under våren har GEO bevakat och sammanställt en text om det tekniska stöd som går att ansöka om via missionsplattformen. Det går bland annat att ansöka om hjälp i utformningen av klimatanpassningsplaner och att erhålla stöd till medborgarinkludering.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.1.3 Renovering av offentliga byggnader, byggnaders energiprestanda samt nya Bauhaus

Byggnader står för 40% av energiförbrukningen och 36% av utsläppen av växthusgaser i EU:s medlemsländer. För att nå målet om klimatneutralitet behöver renoveringstakten öka. EU-kommissionen presenterade därför "[renoveringsvågen](#)" i oktober 2020. Renoveringsvågen är en strategi som ska bidra till ökad energieffektivitet för byggnader och resurssnålt byggande, med mål om att 35 miljoner byggnader i unionen ska renoveras fram till 2030. Taxonomin kommer att spela roll för gröna obligationer i fastighetssektorn.

Strategin inkluderar striktare krav, standarder och information om byggnaders energiprestanda, mer riktad finansiering och ökad teknisk assistans för lokala aktörer för att säkra kompetensutvecklingen för gröna jobb. [Samrådet](#) för strategin pågick under sommaren 2020 och besvarades inte av Göteborg (EU11-2020).

Inom byggverksamhet ska strategin utvidga marknaden för hållbara byggprodukter och tjänster, integrera naturbaserade lösningar och se över lagstiftning för materialåtervinning. Kommissionen lade den 30 mars 2022 fram sitt förslag till en reviderad byggproduktförordning som en del av paketet för en cirkulär ekonomi. Paketet innehåller också ett förslag om en ny förordning om ekodesign för hållbara produkter och är en del av den gröna given. Göteborgs Stad äger och förvaltar många lokaler där arbete bedrivs för att minska klimatpåverkan. Framtidskoncernen är med i Allmännyttans klimatinitiativ med målsättning om att senast år 2030 vara fossilfria och hålla energianvändningen 30 procent lägre. GEO skickade in samrådet. Lokalförvaltning fick samrådet för direkt besvarande. Genom lokalförvaltningen valde Göteborg Stad att inte svara på samrådet (EU22-2020). Förvaltning AB Framtiden har sedan dess uppmärksammat förslaget och hört av sig till GEO för råd om hur man kan framföra sina synpunkter till EU i behandlingen av ärendet.

Byggnaders energiprestanda

EU:s direktiv om byggnaders energiprestanda (EPBD) reviderades 2018, och har som syfte att förbättra energiprestandan och öka renoveringstakten och därigenom hjälpa EU att uppfylla sina klimatmål. Kommissionen la ett [lagstiftningsförslag om att revidera EPBD](#) igen 2021 som en del av "Fit for 55". Från 2030 måste alla nya byggnader i EU vara nollutsläppsbyggnader, medan alla nya offentliga byggnader ska vara det från och med 2027.

Förslaget introducerar en ny definition av nollutsläppsbyggnader och förändringar av befintliga definitioner som "nästan-nollenergibyggnad" (nZEB) och "djuprenovering". För att säkerställa jämförbara nationella standarder måste alla energiprestandacertifikat (EPC) baseras på en harmoniserad skala för energiprestanda senast 2025. För att hjälpa fastighetsägare att planera renoveringar kommer frivilliga renoveringspass att införas senast 2024 och en "Smart Readiness Indicator" kommer att införas 2026. Regeringen 2023 har gett Boverket i uppdrag att utreda hur energiklassningssystemet för byggnader kan anpassas för att möta de nya krav som väntas komma med EU:s uppdaterade direktiv.

Göteborg besvarade samrådet (EU10-2021) och även remissen (diarienummer 1547/21). GEO deltog under 2021 på en av EU-kommissionens hearingar om direktivet, och i början av 2022 på Regionkommitténs hearing för att framföra synpunkter. Redan innan förslaget presenterades i december 2021, jobbade GEO tillsammans med Göteborgs Energi för att se till att fjärrvärmens inte missgynnas vid definitionen av "nollenergibyggnader". När förslaget lades kunde det konstateras att förslaget var bra, i och med att EU-kommissionen tagit med förslaget att fjärrvärme skulle räknas in som godkänd energikälla till nollutsläppsbyggnader. Emellertid var det viktigt att samma skrivning kommer med i definitionen av nZEB.

Rapportören i Europaparlamentet lade fram ett utkast till betänkande i juni 2022. SKR:s Brysselkontor samordnade sina ändringsförslag med GEO och de skickades till ledamöterna i EP. EP-förslaget innehåller krav på laddinfrastruktur vid bostäder, lokaler och parkeringsytor. Nya bostadshus med fler än tre parkeringsplatser ska ha förinstallerad kabeldragning till varje

parkeringsplats. Samma krav ställs om bostadshus med fler än tre parkeringar genomgår större renoveringar som berör bilparkeringen eller byggnadens elektriska infrastruktur.

I januari 2023 kom Europaparlamentets rapportörer överens om en kompromiss, som är röstades igenom i plenum i mars. Rådet kom överens den 25 oktober 2022 om sin förhandlingsposition. Trialogen pågår.

(Uppdaterad augusti 2023)

Nya Bauhaus

[Nya europeiska Bauhaus](#) (NEB) länkar den gröna given till de miljöer där vi bor och vistas. Genom att kombinera hållbart byggande med estetik och inkludering ska initiativet uppmuntra en ny typ av stadsbyggnad. I [meddelandet om NEB](#) sätts ramen. Finansiering görs tillgänglig inom redan existerande fonder och program, där den största delen kommer från Horisont Europa, LIFE-programmet och regionalfonden. EU-kommissionen har etablerat ett "NEB Labb" där det ska vara möjligt att testa verktyg, innovativa lösningar och politiska åtgärder för att underlätta omvandling av den byggda miljön på lokal nivå.

För Göteborgs Stad är NEB intressant eftersom det innebär möjligheter för profilering, viss finansiering och kunskapsutbyte. I slutet av 2021, presenterade GEO NEB för Älvstranden och senare för SBK tillsammans med Göteborgs Universitet. GEO har också gjort en sammanställning av finansieringsmöjligheter inom NEB som har delats. SBK och Göteborg&Co engagerades inför Bauhausfestivalen 2022, och GEO arrangerade ett event under festivalen om design av offentliga platser. EU-kommissionen deltog i panelen och andra aktörer såsom forskare, företag och aktivister. GEO tog också initiativ till att Göteborg genom SBK gick med i initiativet "Bauhaus-vänner" som en del av strategin att profilera staden inom initiativet.

Under hösten 2022 hjälpte GEO Grundskoleförvaltningen och Skogomeskolan att ansöka om att delta i ett Bauhaus-initiativ för kunskapsutbyte via utlysningen "[Transformational Places of Learning](#)". I början av 2023 meddelades att Göteborg valts ut att delta. I början av 2023 nominerade även GEO Skogomeskolan till Bauhauspriset 2023. Göteborg blev utvald som en av 61 finalister av 1450 ansökningar och bjöds därför ned att delta på prisceremonin den 22 juni på plats i Bryssel och kunde inspireras av andra. Tyvärr vann inte Skogomeskolan, men finalistplatsen visar att det finns stadsutvecklingsprojekt i Göteborg som står ut på den europeiska arenan och som bidrar till att uppnå europeiska målsättningar. Finalplatsen resulterade slutligen i att Göteborg bjöds in som representant i NEB Community, vilket är en plattform för att dela med sig av lärdomar inom Bauhaus. NEB Community riktar sig till en bredare grupp intressenter än NEB Labb, men med liknande syfte.

Den 19 juli 2023 publicerade EU-kommissionen ett [meddelande](#) om missionerna där de meddelar att de inleder förberedelsefasen för en ny mission om nya europeiska Bauhaus. Logiken är att nya europeiska Bauhaus redan delar flera egenskaper med de existerande fem missionerna och har stor potential att driva igenom förändring och uppnå målsättningarna i den gröna given. Missionen ska följa samma process som de fem första med en styrelse och en genomförandeplan.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.1.4 Netto-nollindustriförordning och industriplan för den gröna given

Syftet med [planen](#) är att främja konkurrenskraften för Europas nettonollindustri och stödja den snabba omställningen till klimatneutralitet. Målet med planen är skapa bättre förutsättningar för att utöka EU:s tillverkningskapacitet av den nettonollteknik och de nettonollprodukter som behövs för att nå Europas ambitiösa klimatmål.

Strategin följdes av en rättsakt om nettonollindustrin för att kartlägga mål för kapaciteten inom nettonollindustrin och tillhandahålla ett regelverk anpassat till dess snabba införande, säkerställa förenklade och påskyndade tillståndsförfaranden, främja europeiska strategiska projekt och utveckla standarder till stöd för den tekniska expansionen på den inre marknaden. Business Region Göteborg besvarade regeringens remiss (DNR 0030/23). Göteborg Stad välkomnar ambitionen att öka den inhemska produktionen av förnybar energi och förkorta tillståndsprocesser för etableringar som främjar omställning till minskade växthusgasutsläpp och gröna jobb i Europa. Förslaget anses förenligt med Göteborgs regionala och stadsbaserade målsättningar för miljö och klimat samt ekonomisk tillväxt. Göteborg Stad är positiv till ökad nationell koordinering av tillståndsprocesser, men anser att lokala/regionala nivåer bör leda etableringsprocesser. Dock tvivlar staden på om förordningen är tillräcklig för att konkurrera globalt och påpekar att den inte adresserar hur industrietableringar påverkar totala utsläppsnivåer.

Staden fokuserar på vikten av fjärrvärme och fjärrkyla för energieffektivitet och vill att dessa teknologier utpekade som strategiska nettonoll-teknologier. Göteborg Stad efterfrågar också tydligare riktlinjer för innovationsprojekt och värdering av olika tekniker utifrån klimatnytta. Offentlig upphandling lyfts i stadens remissvar som en möjlighet för att påskynda omställningen, och staden efterfrågar mer detaljerade riktlinjer för upphandling av nettonoll-teknologier. Kompetensförsörjning och utbildning anses avgörande, och Göteborg betonar behovet av att säkerställa utbildningsinnehåll i takt med innovationsutvecklingen och näringslivets behov.

Kommissionen har som svar på investeringsbehoven presenterat sin översyn av EU:s långtidsbudget 2024 – 2027, och lyft att EU:s strategiska suveränitet är något som EU-kommissionen kommer prioritera framöver. Därför föreslogs en [EU-plattform för strategisk teknik \(STEP\)](#), som syftar till att öka investeringarna i kritisk och strategiskt viktig teknik som kan bidra till den gröna och digitala omställningen. Arbetsdokumentets² analys visar att det ackumulerade investeringsbehov uppgår till cirka 92 miljarder euro under perioden 2023–2030 lågt räknat. Av dessa behövs cirka 16-18 miljarder i offentliga investeringar.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.2 En förnyad energisektor

En revidering pågår för att säkerställa att all relevant EU-lagstiftning är i linje med målet om 55% utsläppsminskning av växthusgaser. I juli 2021 presenterades den första delen av paketet med förslag som bland annat inkluderar: förslag på förändringar av systemet för handel av utsläppsrätter (EU33-2020), förordningen om ansvarsfördelning, energiskattedirektivet (ej inskickat samråd), direktivet för förnybar energi (EU31-2020) och direktivet för energieffektivisering (EU32-2020). I december presenteras den andra delen av paketet, bland annat förordning för TEN-T (EU08-2021), byggnaders

---

² Investment needs assessment and funding availabilities to strengthen EU's Net-Zero technology manufacturing capacity, SWD(2023) 68 final.

energiprestanda (EU10-2021), ITS-direktivet (EU27-2020) samt strategi för stadstrafiken (EU17-2021). Göteborg drev ett aktivt påverkansarbete under den förra revideringsprocessen, och deltar i revideringen igen.

Under hösten 2021 anordnade GEO ett informationsmöte om "Fit for 55"-paketet för kollegor. En enhetschef på generaldirektoratet för energifrågor presenterade paketet och svarade på frågor. Sedan paketet presenterades har GEO även haft möten med den svenska ständiga representationen i Bryssel för att diskutera hur förhandlingarna om paketet går. GEO arbetar tillsammans med SKR och Stockholm i flera av ärendena.

Den 31 januari 2023 arrangerade GEO ett seminarium i Europaparlamentet tillsammans med europaparlamentariker Erik Bergkvist om fjärrvärmens roll i energiomställningen. En representant från Göteborg Energi talade i panelen tillsammans med EU-kommissionen, organisationen Energy cities och en representant från Vilnius fjärrvärmebolag.

1.1.2.1 Infrastruktur för alternativa bränslen

Den gröna given har satt ett mål om att minst en miljon allmänt tillgängliga laddnings- och tankstationer ska finnas på plats senast 2025. I slutet av 2020 fanns ca 213 000 allmänt tillgängliga laddningsstationer. Syftet med direktivet [2014/94/EU](#) om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen (AFID) är att säkerställa utbyggnaden av laddinfrastruktur och direktivet innehåller gemensamma standarder för deras design och användning. Den tekniska utvecklingen har kommit långt och marknaden har mognat sedan direktivet kom 2014.

Göteborg besvarade samrådet EU07-2020. Göteborg menade att direktivet bör täcka både offentligt tillgänglig infrastruktur och privat, och lyfte att de nationella policyplanerna inte är tillräckliga för att nå målen, att nationella mål måste sättas för el, LNG och vätgas för tunga fordon samt för elanslutning i hamn och att dessa mål måste gälla för hela transportkorridoren och baseras på en gemensam europeisk metodologi. Detta ligger i linje med EU-kommissionens egen utvärdering och det förslag som presenterades. Göteborg besvarade även remissen (diarienummer 1023/21).

[Förslaget](#) presenterades den 14 juli 2021. I förslaget till förordning (AFIF) finns bindande mål för utbyggnaden av infrastrukturen och ytterligare åtgärder för att säkerställa driftskompatibilitet hos infrastruktur och tjänster för användning av infrastruktur för alla fordon som drivs med alternativa bränslen. Förslaget innehåller också krav på el-laddning i hamnar för fartyg vid kaj och LNG. Krav som Göteborg Hamn stödjer.

Parallellt med översynen av direktivet om utbyggnaden av infrastruktur för alternativa bränslen görs en översyn av förordningen om det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) och direktivet om byggnaders energiprestanda. Utbyggnaden av infrastrukturen för alternativa bränslen ska framför allt ske längs TEN-T-korridorerna, och krav finns på vätgasladdning i stadsknutpunkterna. Direktivet om byggnaders energiprestanda innehåller krav på laddningsplatser i privata byggnader.

Kommissionen kopplar frågan om nollutsläppsfordon till nödvändiga nätinvesteringarna inom ramen för kommissionsinitiativ som ingår i EU:s strategier för integrering av energisystemet³ och till vätgas.

Göteborgs Stads fordonsflotta ska vara fossilfri senast 2023. GEO har bevakat AFID för Göteborg Leasing AB. Samrådssvaret låg i linje med kommissionens förslag. Den 2 juni 2022 antog rådet sin allmänna riktlinje (förhandlingsposition) och Europaparlamentet sin rapport den 19 oktober 2022. Den 27 mars 2023 kom institutionerna överens i trepartsförhandlingarna. EP röstade ja till överenskommelsen i juli 2023. Rådet bekräftade överenskommelsen vid sitt möte den 25 juli 2023.

Jämfört med EU-kommissionens ursprungsförslag så innebär den preliminära överenskommelsen bland annat att laddinfrastrukturen för tunga fordon senareläggs, eftersom marknaden för ellastbilar är omogen. Tankställen för vätgas ska först förläggas till större knytpunkter. Kravet på laddinfrastruktur på lågtrafikerade vägar lättas också upp.

För varje batteriförsedd elbil inom ett EU-land måste det finnas en laddpunkt på minst 1,3 kW installerad på laddmarknaden. Från år 2025 får det inte vara längre än 60 km mellan laddstationer på minst 150 kW kapacitet för lätta fordon i TEN-T-vägnätet. Det får inte vara längre avstånd än 200 km mellan vätgasmackarna längs TEN-T-nätet år 2031. Hamnar som tar emot mer än 50 passagerarfärjor eller 100 fraktfartyg per år måste kunna erbjuda anslutning till laddel senast år 2030.

Göteborg menade att det är viktigt att undvika en överinvestering i infrastruktur. För höga ambitioner med laddstationer längs med TEN-T-nätverken kunde bli onödigt kostnadsdrivande. Man menade att det är troligt att långsam hemmaladdning av kostnadsskäl kommer att dominera även framöver.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.2.2 Direktivet för förnybarenergi och energieffektivitetsdirektivet

Som en del av den gröna given genomförs en översyn av [EU:s direktiv om förnybar energi](#) (RED) för att uppfylla EU:s ökade klimatambition. RED innehåller regler om stödsystem för förnybar energi, ursprungsgarantier för energi från förnybara energikällor, administrativa förfaranden, integrering av förnybara energikällor i byggnader, egenanvändning och gemenskaper för förnybar energi samt om förnybar energi inom uppvärmning och kylning liksom transporter. I RED fastställs också hållbarhetskriterier.

Varje medlemsland får separata mål, och sektorsvisa mål tas fram för transportsektorn, uppvärmning och kylning, byggnader och industri. Hållbarhetskraven för bioenergi skärps, bl.a. med krav på medlemsländer att skydda större kolsänkor. Produktionsanläggningar med mindre kapacitet än 20 MW var undantagna från att följa och rapportera enligt hållbarhetskriterierna för biomassa, men gränsen föreslås nu flyttas till 5 MW.

---

³ En smart integrering av elfordon och dubbelriktad laddning kommer också att skapa flexibilitet. Även om det eldirektiv och den elförordning som antogs 2019 tillhandahåller den rättsliga ramen för elmarknaden kan det krävas ytterligare krav kring laddningsstationer och kommunikationen mellan laddningsstation och fordon för att göra det möjligt att fullt utnyttja smart och dubbelriktad laddning.

Göteborg besvarade samrådet (EU31-2020). Göteborg menade att medlemsstaterna borde ges mer flexibilitet. Samrådssvaret argumenterar för att förutsättningarna för förnybar produktion skiljer sig starkt mellan de olika medlemsstaterna. Tillgång till vattenkraft och biomassa, vindkraftsförutsättningar med mera, är resurser som måste kunna brukas på bästa sätt. Direktivet måste därför vara så flexibelt att varje medlemsstat kan nå förnybarhetsmålen på snabbast och effektivast sätt. Utmaningarna skiljer sig inte bara vad gäller naturresurser. Det gäller också saker som uppvärmningsbehov, industristruktur och inte minst hur det befintliga energisystemet är uppbyggt.

Göteborg menar också i samrådssvaret att det är viktigt att skilja på koldioxidinfångning och lagring av fossil koldioxid (CCS) och av biogent koldioxid (BECCS). Stödsystem för CCS kan leda till att utfasningen av fossila bränslen fördröjs eller i vissa fall kanske till och med ökar användningen av fossila bränslen, något som inte bör subventioneras. CCS är en fortsatt oetablerad, kostsam och energikrävande teknik och bör inte användas i stället för att ersätta fossila bränslen med förnybara alternativ. På samma sätt ska inte mål och policy för minskade växthusgasutsläpp konkurrera med dito CCS/BECCS.

Europaparlamentet antog sin rapport i september 2022. I ITRE-rapporten föreslås att hållbarhetskriterierna för biomassa skärps och att man påskyndar tillståndsgivningsprocessen för RES-anläggningar, och kräver att varje medlemsstat utvecklar minst två gränsöverskridande RES-projekt i slutet av 2025. Rapporten föreslår mål för nyckelsektorer som är mer ambitiösa än kommissionens ursprungliga förslag. Rådet antog sin allmänna riktlinje den 29 juni 2022. Rådet lägger det allmänna målet på 40 %, och har lägre ambitioner för sektorsmålen än EU-kommissionens förslag och industriutskottets position. Institutionerna kom överens under sommarens dialoger och Europaparlamentet förväntas rösta i september 2023.

[Energieffektivitetsdirektivet](#) (EED) från 2012 syftade till att uppfylla EU:s mål om minst 20 % förbättringar av energieffektiviteten senast 2020 jämfört med 2005 års nivåer. Principen om "energieffektivitet först" fastslogs i EED. Under 2018 [reviderades EED](#) för att leverera mot det nya målet om minst 32,5 % energieffektiviseringar fram till 2030 och [revideras nu](#) i förslaget till 36-39 % med anledning av de nya klimatmålen. Förslaget är en ram som fastställer energieffektivitetsmålen och de viktigaste sektorsövergripande åtgärderna såväl som de mer specifika. EED är inriktad på energibesparingar i den offentliga sektorn inklusive skyldigheten att renovera offentliga byggnader mot att bli "nära-noll-energibyggnader" och att hänsyn till energieffektivitet vid upphandling av varor, tjänster, arbeten och byggnader. Det föreslås nya krav på värme- och kylsystem med minimikrav på fjärrvärme.

Göteborg besvarade samrådet (EU32-2020) och framförde en oro om att individuell mätning av uppvärmning kan föra med sig kostnader och är kontraproduktivt. Detta är i linje med det påverkansarbete som GEO bedrev vid revideringen. I samrådssvaret stödjer Göteborg ambitionen med höjda bindande nationella mål, krav på lokala energieffektivitetsplaner samt renoveringskrav för offentliga byggnader och striktare krav på fjärrvärme- och kylsystem. Under hösten 2021 talade Göteborgs Energi på en workshop arrangerad av EU-kommissionen om sin syn på arbetet med "energieffektivisering först"-principen, på initiativ av GEO. Påverkansarbete i Bryssel genomförs med Stockholm 2022. Eftersom värme ingår i hyran innebär renoveringarna inte nödvändigtvis direkta

kostnadsminskningar, utan snarare hyreshöjningar kopplade till renoveringen. Det behöver klargöras om allmännyttan ingår i "offentliga byggnader" eller ej.

GEO hade möten med parlamentariker och DG Energy tillsammans med Göteborgs Energi i mars. Positionen som cirkulerats till europaparlamentariker har samordnats med Stockholm.

Industriutskottet (ITRE) i EP ställer upp mer ambitiösa mål än kommissionens ursprungliga förslag, 40 % -42,5 %. Kommissionen reviderade sitt förslag som en del av sin Repower EU-plan (maj 2022). ITRE-rapporten innehåller mer ambitiösa mål för den offentliga sektorn, som omfattar byggnader som ägs och hyrs av offentliga sektorn.

Trepartsförhandlingarna har nått en preliminär överenskommelse den 10 mars 2023. Den fastställer en minskning av primär och slutlig energiförbrukning med 11,7 % på EU-nivå. Medlemsstaternas årliga energibesparingar ska nå 1,5 % i genomsnitt fram till 2030, med början på 1,3 % under perioden fram till slutet av 2025 och successivt gå mot 1,9 % under den sista perioden fram till slutet av 2030. Parlamentet och rådet godkände överenskommelsen i juli 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.2.3 CO2 standarder för bilar och skåpbilar

I [förordning \(EU\) 2019/631](#) regleras utsläppsnormerna för nya personbilar och lätta skåpbilar. Under 2021 presenterade EU-kommissionen uppdaterade utsläppsmål jämfört med 2021: från den 1 januari 2030 gäller 55% utsläppsminskning för personbilar och 50% för lätta skåpbilar och från den 1 januari 2035 gäller 100% för personbilar och 100% för lätta personbilar. Göteborg svarade inte på samrådet (EU16 – 2020) men har antagit ambitiösa mål om att nå en fossilfri fordonsflotta till 2023. Göteborg skrev också under ett [brev](#) till EU-kommissionen, genom Göteborgs Stads Leasing på initiativ av GEO, för att betona vikten av ökade utsläppsminskningar samt träffade kommissionen under våren för att berätta om målet och behovet av en ambitiös EU-agenda. Inför förhandlingen i Europaparlamentet, skickades ytterligare ett brev med små anpassningar till de nya mottagarna. I trialogen kom parterna överens i slutet av oktober 2022. Europaparlamentet röstade ja till överenskommelsen i februari 2023, och rådets beslut följde i mars 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.2.4 Energiskattedirektivet

En ny [energibeskattnings](#) föreslås på energiprodukter och el, utifrån energiinnehåll och klimatpåverkan, med en EU-gemensam minimibeskattnings. Det betyder att beskattning ska harmoniseras inom EU. Den ska differentieras för motorbränslen, uppvärmningsbränslen och el, och införas över tio år med start 2023. Först införs skatt på drivmedel för flyg och sjöfart. Ren teknik ska främjas och undantag och lägre skattesatser som för närvarande uppmuntrar användning av fossila bränslen ska avskaffas. Syftet med de nya reglerna är att minska de skadliga effekterna av energiskattekonkurrens och säkra EU-ländernas intäkter från gröna skatter, som är mindre skadliga för tillväxten än skatt på arbete. Uppdatering av skattelagstiftning kräver enhällighet i EU, vilket kan leda till att direktivet blir svårt att komma överens om. GEO träffade svenska representationen tillsammans med Göteborgs Energi för att diskutera gemensamma ståndpunkter under hösten 2021. I mars 2022 träffade GEO och Göteborgs Energi EU-kommissionens ansvariga direktorat för att diskutera svårigheterna.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.2.5 Revision av elmarknaden

Förslaget var efterfrågat, men egentligen inte påtänkt förrän i höstas, så det är inte en total förändring av elmarknadens funktion, utan mindre justeringar. Det innehåller en uppsättning åtgärder som syftar till att göra elräkningarna mindre beroende av priserna på fossila bränslen genom att skapa en buffert mellan de kortfristiga marknaderna och de elräkningar som betalas av konsumenterna.

För att skydda konsumenterna från volatila priser kommer förslaget att ge rätt till såväl fastprisavtal som avtal med dynamiskt pris, rätt att ha flera avtal samt förbättrad och tydligare avtalsinformation.

Incitament skapas för mer långfristiga avtal, särskilt genom att främja marknaden för energiköpsavtal, stabilisera elpriserna och begränsa energiproducenternas överintäkter genom att kräva att dubbelriktade differenskontrakt används för nya investeringar i koldioxidsnål produktion där det behövs offentlig finansiering, och genom att förbättra terminsmarknaderna för el.

Förslaget innehåller också åtgärder som syftar till att påskynda utbyggnaden av förnybara energikällor och utfasningen av gas, genom att ytterligare underlätta integreringen av förnybara energikällor i elsystemet och förbättra villkoren för användning av flexibilitetslösningar såsom efterfrågeflexibilitet och lagring, och andra väderberoende förnybara och koldioxidsnåla källor.

ITRE-utskottet röstade om sin rapport den 19 juli 2023 och omröstning i parlamentet förväntas i september 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.2.6 Hållbara kolkretslopp

Utsläppsminskningar är fortfarande högsta prioritet i EU:s klimatpolitik, men i kommissionens meddelande om hållbara kretslopp för kol från 2021 framhålls behovet av att avskilja, använda eller lagra koldioxid för att kunna nå klimatneutralitet. EU siktar på att avlägsna och permanent lagra minst fem miljoner ton koldioxid från atmosfären med hjälp av tekniska lösningar fram till 2030. En certifieringsram för upptag av koldioxid föreslogs av kommissionen 2022 kommer att fungera som grund för att identifiera högkvalitativa industriella koldioxidupptag och deras framtida erkännande i EU:s klimatpolitik.

EU saknar idag specifika regler för koldioxidinfrastruktur, vilket försvårar planering av investeringar. Det finns också brist på samordning och planering på EU-nivå. Det finns idag också en osäkerhet kring vilka användningar som är förenliga med målen. Implementeringen stöter på utmaningar och kräver långsiktig strategi. EU:s industriella koldioxidhantering möter liknande utmaningar som andra marknader med begränsat utbud och efterfrågan, vilket kräver hantering för att skapa en marknad för CCS, CCU och koldioxidupptag med europeiska teknikleverantörer.

Kommissionen anger i färdplanen att man överväger att inkludera följande element i strategin:

- Föreslå mål för lagringsinfrastruktur till 2040 och 2050 för att minska riskerna med och bättre styra investeringarna på den framväxande marknaden för lösningar för CCS.

- Identifiera regleringsbehovet för ny infrastruktur för transport och CCS, inbegripet tillträde för tredje part, kvalitetsstandarder avseende koldioxid, tillsyn och långsiktig infrastrukturplanering.
- Undersöka rollen för industriella koldioxidupptag i den europeiska klimatpolitiken.
- Undersöka europeisk och nationell samordnad finansiering av projekt för industriell CCS/CCU som drar full nytta av privata investeringar i lösningar för minskade CO₂utsläpp och användning av CO₂ på lång sikt.
- Undersöka andra möjliga åtgärder som skulle kunna underlätta införandet av industriell koldioxidhantering i Europa.

EU-kommissionen öppnade för samråd i juni 2023 (EU09-2023), som Göteborg ska besvara innan deadline 31 augusti 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.3 Miljöfrågor

EU:s handlingsplan för nollförorening i luft, vatten och mark, kemikaliestrategin för hållbarhet samt uppdaterade regler för industriutsläpp är tre av de mest centrala delarna för att hantera föroreningar inom EU. Under hösten 2022 presenterades nästa serie av lagförslag i "nollföroreningspaketet", som inkluderar: vattenlagstiftning – reviderade listor över föroreningar i ytvatten och grundvatten, en översyn av EU-reglerna för luftkvalitet och en översyn av avloppsdirektivet. I slutet av året presenterades EU-kommissionens förslag till översynen av EU-reglerna om faroklassificering, märkning och förpackning av kemikalier. Under början av 2023 har dessa kommit olika långt i EU:s lagstiftningsprocess. De viktigaste delarna för Göteborg presenteras nedan.

1.1.3.1 Nollföroreningar i luft, vatten och mark

Idag leder luftföroreningar till närmare 400 000 förtida dödsfall, och buller leder till 6,5 miljoner fall av kronisk sömnrörning. Föroreningar utgör också en av de fem främsta orsakerna till förlust av biologisk mångfald. [EU:s handlingsplan för nollföroreningar i luft, vatten och mark](#) ska motverka detta. Handlingsplanen presenterades 2021 och betonar att principen om att "förorenaren betalar" ska fortsätta genomsyra EU:s lagstiftning för att möjliggöra omställningen till en hållbar handel. Eftersom nuvarande implementering av EU:s föroreningslagstiftning konstateras otillräcklig ligger fokus på åtgärder för att öka genomförandegraden.

Göteborg har bland annat framfört att det är viktigt att stärka kopplingen mellan hälsodata och föroreningsdata (EU28 – 2020). Detta är inkluderat i handlingsplanen. I handlingsplanen övervägs också stöd till att återställa natur på sanerade platser för att skapa möjliga grönområden. Stödet regleras i den föreslagna naturåterställningsförordningen och bedöms kunna hjälpa staden att nå målsättningar i [Göteborgs nya grönpän för en nära, sammanhållen och robust stad 2022 – 2030](#).

Under 2022 har EU-kommissionen fortsatt arbetet med att visa hur byggnadsprojekt och digitala tvillingar kan bidra till nollvisionen för föroreningar inom nya europeiska Bauhaus (NEB). Inom bland annat Horisont Europa har EU-kommissionen också riktat finansiering mot detta, i form av utlysningar till innovationsprojekt. Arbetet länkar till Green City Accord, som Göteborg gick med i

2021. Under 2022 har GEO arbetat för att profilera Göteborg inom Green City Accord, vilket bland annat ledde till att staden valdes ut som exempel inom EU-kommissionens ["Bästa praxis"-rapport](#) för vårt arbete med mobilitetsåtgärder och luftkvalitet. Under början av 2023 har GEO bevakat hur Green City Accord kommer att knytas samman med klimatanpassningsmissionen från EU-kommissionens sida.

(Uppdaterad juli 2023)

Luftkvalitetsdirektiv

Som en del i arbetet med att säkra en god luftkvalitet för unionens medborgare har EU normer för luftföroreningar. Det pågår nu en översyn av direktiven om luftkvalitet och renare luft i Europa ([2008/50/EG](#) och [2004/107/EG](#)) för att bättre anpassa dessa normer till [Världshälsoorganisationens \(WHO:s\) riktlinjer](#) och öka genomförandegraden. I [utvärderingen](#) från 2019 konstaterades att de delvis uppfyller sina mål, men inte inom alla områden.

EU-kommissionens [förslag](#) presenterades i slutet av oktober som en del i nollföroreningspaketet. I förslaget slås de tidigare luftkvalitetsdirektiven samman och blir till ett direktiv. Förslaget innehåller bland annat uppdaterade normer och introducerar en översynsmekanism, där normerna kontinuerligt ska ses över för att vara i linje med aktuell forskning. Samtidigt går förslaget inte hela vägen fram, även det närmar sig WHO:s riktlinjer. Förslaget ska stödja den lokala implementeringen både via så-kallade luftkvalitetsplaner och genom att främja regional samverkan. Cirka två veckor innan förslaget presenterades cirkulerade ett utkast på förslaget som innehöll en artikel med en tydlig ansvarsfördelningsmekanism. Artikeln, som inte fanns med i EU-kommissionens slutliga förslag, hade inneburit att den nationella nivån och europeiska nivån måste stötta det regionala samarbetet. Som förslaget är skrivet nu faller ansvaret på regional och lokal nivå. Förslaget möjliggör också rätten till prövning för de som lidit negativa hälsoeffekter som ett resultat av dålig luft.

I Europaparlamentet har förslaget behandlats i ENVI-utskottet, som bland annat [föreslår](#) att EU helt rättar sig efter WHO:s rekommendationer till 2030, gör gränsvärdena för marknära ozon bindande och som ställer krav på att tydliggöra hur socio-ekonomiska orättvisor hänger samman med hälsoeffekter från dålig luft. Förslaget förväntas röstas om i plenum i september.

Luftkvalitetsdirektiven har haft betydelse för Göteborgs arbete med luft⁴. I stadens Miljö- och klimatprogram finns ambitiösa mål för att säkra en god luftkvalitet för göteborgarna och Göteborg uppfyller de europeiska normerna för både kvävedioxid och fina partiklar. Staden ställer sig bakom en uppdatering av luftkvalitetsnormerna till WHO:s rekommenderade nivåer (EU23 – 2021). En uppdatering av normerna skulle också göra direktivet mer relevant för stadens eget miljöarbete.

Under 2021 arbetade GEO med att föra fram Göteborgs erfarenheter till revideringen, bland annat genom att hjälpa Miljöförvaltningen besvara en enkät och att dela med sig av information kring Göteborgs arbete med luftkvalitet till Europaparlamentets utredningstjänst. I december 2022 deltog GEO i ett panelsamtal tillsammans med EU-kommissionen, europeiska miljöbyrå (EEA) SUEZ och civilsamhällsorganisationen HEAL för att prata om uppdateringen och dela med sig av Göteborgs synpunkter på förslagets olika delar. I början på juli 2023 deltog GEO i ytterligare ett [panelsamtal](#) tillsammans med EU-kommissionen, Irlands miljödepartement, Clean Air Fund och EPC för att

---

⁴ Diariernr: 2018-10570

diskutera luftkvalitetsdirektivet. Som ett resultat av detta arbete finns Göteborgs arbete med luft omskrivet i EPC:s rapport: "[Mot renare luft i Europa: tid för en starkare vision och mer handling](#)".

(Uppdaterad juli 2023)

Vattenföroreningar – pågående revidering

Uppdaterade gränsvärde i yt- och grundvatten

Sedan 2000 har ramdirektivet för vatten (vattendirektivet) varit det huvudsakliga instrumentet för vattenskydd i Europa. Vattendirektivet stöts av sina två dotterdirektiv: direktivet om [miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område](#) (direktivet om prioriterade ämnen) och [grundvattendirektivet](#). Direktivet om prioriterade ämnen ska skydda ytvattnets kemiska status genom att sätta standarder för prioriterade ämnen och kompletterar på så vis vattendirektivet och grundvattendirektivet. De standarder som sätts länkar också an till avloppsdirektivet och industriutsläppsdirektivet.

EU-kommissionen har inlett en översyn vad gäller kemiska föroreningar och skyldigheten att regelbundet se över listorna med prioriterade ämnen och föroreningar i grundvattnet. Arbetet med detta inleddes i slutet av 2020. EU-kommissionen presenterade sitt [förslag](#) den 26 oktober 2022 som en del i föroreningspaketet, då tillsammans med avloppsdirektivet.

EU-kommissionens förslag syftar främst till att öka skydd för människor och miljön och säkerställa högre grad av genomförande av direktivet. För att skydda människor och miljön läggs en rad substanser till på listan för yt- och grundvatten, såsom pesticider, läkemedel och industrikemikalier medan andra, som konstaterats inte längre utgöra ett hot, tas bort. Direktivet ska också bättre ta i beaktande eventuella cocktail-effekter, där substanser reagerar med varandra i recipient. För att öka genomförandegraden föreslår EU-kommissionen bland annat en obligatorisk övervakningslista för föroreningar i grundvatten och att beslut om att lägga till substanser på listan ska fattas genom ett förenklat lagstiftningsförfarande. Förslaget förväntas leda till ökade kostnader initialt, men den förbättrade vattenkvaliteten kommer på sikt leda till minskade kostnader för vattenreningsaktörer och skattebetalare.

I Europaparlamentet har förslaget behandlats i ENVI-utskottet, som presenterade [sitt förslag](#) den 20 februari 2023. En av de mest centrala delarna i förslaget handlar om krav för att säkerställa att principen om att förorenaren betalar genomförs och att dessa medel används till att täcka utökade övervakningskrav. Förslaget skulle ha röstats om i plenarsessionen i juli, men har blivit uppskjutet.

Göteborgs stad har svarat på samrådet (EU20-2021) och framfört att EU-direktiven är relevanta för alla beslutsnivåer men att de behöver implementeras bättre inom EU, med juridiskt bindande målsättningar som möjligt alternativ. Staden framhäver också att principen om att "förorenaren betalar" och försiktighetsprincipen måste genomsyra översynen. Inför utvärderingen 2019 framförde Göteborg att vattendirektivet har ett bra och viktigt syfte⁵, samtidigt som det kunde få en tydligare utformning med uppdaterade och utvecklade miljökvalitetsnormer. Vidare innebär dagens tolkning och tillämpning av direktivet, utifrån [Weserdomen](#), att frågan om vattnets status väger tungt jämfört med andra intressen i stadsplaneringen. Den möjliga målkonflikten som Weserdomen medför skulle enligt EU-kommissionen adresseras i revideringen av direktivet om rening av avloppsvatten från

---

⁵ Diarienummer 2018–1426

tätbebyggelse, och fanns med i en läckt version av förslaget, men togs bort i det publicerade förslaget.

Under våren 2023 har GEO haft dialog med Gryaab AB, EU-kommissionen och handläggare från Europaparlamentet för att försöka påverka de föreslagna gränsvärdena för Bisphenol A, eftersom det saknas laboratorium som kan mäta med den precision som krävs⁶.

(Uppdaterad juli 2023)

Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse från 1991 ska skydda både människors hälsa och miljön från negativa effekter från utsläpp av avloppsvatten. I [utvärderingen](#) från 2019 konstateras direktivet ha bidragit till att medlemsländerna uppnått mål inom EU:s andra vattendirektiv. Direktivet har också främjat den biologiska mångfalden i akvatiska och marina miljöer. Samtidigt konstateras att direktivet behöver uppdateras för att täcka in nya samhällsbehov.

Göteborg har i samrådssvaret (EU13-2021) lyft att det är positivt med ett ökat producentansvar, att naturbaserade lösningar är det viktigaste sättet att lösa dagvattenfrågan men att man inte bör rapportera med sensorteknik direkt till EU-nivå.

EU-kommissionens [förslag](#) presenterades i slutet av oktober 2022 som en del i föroreningspaketet. De viktigaste delarna i EU-kommissionens förslag är det utökade systemet för producentansvar, som ska leda till bättre genomförande av principen om att förorenaren betalar, och krav på avancerad rening för större reningsverk. EU-kommissionen tänker sig ett liknande system som idag används för fast avfall. Problemet med systemet för fast avfall är att det i praktiken ofta faller på kommunerna att rena restavfall som inte hanteras korrekt. Vidare [beräknar](#) Svenskt Vatten att EPR-systemet inte kommer täcka kostnaderna för den avancerade reningen. För Göteborgs del innebär det att Ryaverket skulle behöva introducera avancerad rening, vilket skulle bli både kostsamt och inte nödvändigtvis leda till tydliga miljömässiga fördelar.

Under 2021 inledde GEO en dialog med EU-kommissionens handläggare som ansvarar för revideringen av direktivet. Under EU:s grönvecka 2021 ordnade GEO ett webinarium "*EU Policy and Urban Water Management - Challenges of Implementation*" där direktivets utmaningar diskuterades. Som ett resultat av evenemanget erbjöds Göteborg att delta under EU-kommissionens expertmöten i framtagandet av förslaget. Under hösten 2022 deltog Göteborg på möte i Bryssel med Svenskt Vattens managementkommitté, EurEau, SKR och de andra svenska stads- och regionkontoren för att diskutera förslagets påverkan i Sverige och gemensamma påverkansinsatser. Under våren 2023 deltog GEO på ett möte tillsammans med SKR, förbundet för finska lokala och regionala myndigheter (AFLRA) och svenska och finska rådsrepresentanter för att diskutera förslaget. I april 2023, deltog GEO på en utfrågning i Europaparlamentet för att diskutera förslaget. GEO har även delat stadens [position](#) och konkreta ändringsförslag med de politiska gruppernas ansvariga handläggare, och haft individuella möten med rapportör Niels Thorvalds handläggare för att diskutera producentansvaret. Flera av stadens synpunkter finns med bland ändringsförslagen som Europaparlamentarikerna behöver ta ställning till.

---

⁶ Som referens: de bästa labben kan mäta 10 ng/L och förslaget gränsvärde är 0,0034 ng/L.

I Europaparlamentet har förslaget behandlats i ENVI-utskottet, vars [förslag](#) presenterades den 27 mars 2023. Förslaget, som ska röstas om i slutet av september, skiljer sig åt från EU-kommissionens förslag på en rad viktiga punkter. Bland annat ändras gränsvärdena för de ämnen som omfattas av avancerad rening, vilket innebär att förorenare i mindre länder (såsom Sverige) också måste betala för att rena vattnet från de ämnen de släpper ut. Samtidigt försvagas producentansvaret genom att skyldigheten att betala för den avancerad reningen flyttas från förorenaren till en föreslagen kombination av kommunala medel och "nationella fonder". Det skulle vara upp till medlemsländerna själva att skapa dessa fonder, vilket gör det svårt att analysera vad det skulle innebära i praktiken. I både EU-kommissionens förslag och ENVI-utskottets förslag saknas undantag från [Weserdomen](#), vilket kan leda till hinder i stadsutvecklingen.

I Rådet diskuterades förslaget i arbetsgruppen för miljöfrågor i början på november, och EU-kommissionen presenterade förslaget för miljöråden den 20 december 2022. Under miljörådsmötet den 16 mars 2023 diskuterade miljöministrarna både producentansvaret och föroreningar i städer.

(Uppdaterad juli 2023)

Badvattendirektivet

EU införde regler om att säkerställa rent badvatten i sjöar och hav redan på 1970-talet. Reglerna uppdaterades och förenklades genom [badvattendirektivet \(2006/7/EC\)](#) som också kompletterar [ramdirektivet \(2006/60/EC\) för vatten](#). I badvattendirektivet fastställs bestämmelser för övervakning, klassificering och förvaltning av badvattnets kvalitet på utsedda badplatser och hur denna information ska göras tillgänglig för allmänheten.

I Göteborg finns det 21 kommunala badplatser som provmäts fyra gånger per badsäsong i enighet med EU:s badvattendirektiv. Det är Stadsmiljöförvaltningen (tidigare park- och naturförvaltningen) som ansvarar för mätningarna i staden, ändringar i direktivet vad gäller mätmetoder kan därför påverka förvaltningens arbete.

EU-kommissionen har undersökt direktivets effektivitet, kostnadseffektivitet och samstämmighet med andra direktiv – speciellt med EU:s handlingsplan för nollutsläpp i luft, vatten och mark. Samrådet var öppet fram till den 20 januari 2022, men staden valde att inte besvara samrådet (EU27-2021). EU-kommissionens förslag skulle presenteras under första kvartalet 2023 men är försenat.

(Uppdaterad juli 2023)

Skydd av havsmiljön

Enligt [EU:s havsmiljödirektiv](#) ska EU-länderna ta fram strategier för att nå "god miljöstatus" och ha rena, friska och produktiva hav senast 2020. Enligt direktivets Artikel 23 är det dags för EU-kommissionen att se över direktivet. Översynen ska undersöka hur väl direktivet har fungerat hittills och kommer att utgå från en [rapport](#) om direktivets genomförande från juni 2020. EU-kommissionen skulle ha presenterat sitt förslag under första kvartalet 2023, men förslaget är försenat.

Göteborgs stad har flera styrande dokument med målsättningar som bidrar till friskare hav, såsom avfallsplanen med mål om cirkulära material, stadens energiplan och mål i miljö- och klimatprogrammet om att minska klimatpåverkan från inköp av mat. Miljöförvaltningen ansvarar för implementeringen av havsmiljödirektivet genom [Göteborgs åtgärdsplan för god vattenstatus 2023 - 2027](#). Göteborg har också ansvar för förebyggande åtgärder mot marint skräp samt tillsynsansvar.

I Göteborgs samrådssvar (EU19 – 2021) framhålls att havsmiljödirektivet är en viktig del i att hantera marina utmaningar, samtidigt som Göteborg ser att direktivet inte lyckats motverka ohållbara fiskemetoder och att stora mängder marint skräp och mikroplaster fortfarande orsakar problem för marina ekosystem. Göteborg ser också att en stor utmaning är att förbättra genomförandegraden för direktivet. I Göteborgs remissvar på SOU 2020:83 – Betänkande om Havet och människan⁷ framhålls att det behövs EU-lagstiftning för avancerad rening i kommunalt VA.

GEO har framfört Göteborgs synpunkter på ramdirektivet för en marin strategi under en utfrågning i Regionkommitténs om "Local and Regional Authorities (LRAs) protecting the marine environment". Rapportören visade intresse för Göteborgs synpunkter och GEO samlade in Göteborgs skriftliga åsikter som finns med i [yttrandet](#) från den 7 maj 2021. Under våren 2023 har GEO fört fram synpunkter på krav om avancerad rening i kommunalt VA inom ramen för uppdateringen av avloppsdirektivet.

(Uppdaterad juli 2023)

1.1.3.2 Handlingsplan för en cirkulär ekonomi

[EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi](#) antogs av EU-kommissionen i mars 2020. Handlingsplanen är en viktig del för att nå målsättningarna inom den gröna given och den innehåller en rad initiativ för att motverka avfall och främja cirkulära processer och hållbar konsumtion.

I handlingsplanen lanserades [Initiativet för Cirkulära städer och regioner](#) (CCRI). Syftet med initiativet är att öka den lokala implementeringen av cirkulär ekonomi inom EU genom att öka synergier mellan existerande projekt, sprida kunskap och visa upp bästa praxis. Under våren 2022 öppnade CCRI en utlysning där städer och regioner kunde ansöka om att bli pilot inom initiativet. GEO har, tillsammans med Göteborgs Stads Leasing AB (GSL), arbetat med stadens ansökan som skickades in i maj. I juli meddelades att Göteborg valts ut från fler än 100 sökande att bli en av de tolv utvalda piloterna. Som pilot går Göteborg före i den cirkulära omställningen och kommer att erbjudas både finansiellt och tekniskt stöd i implementeringen av cirkulära lösningar. Göteborgs pilot fokuserar på 1) hur staden kan bli "den cirkulära kunden" och 2) hur staden kan skapa en plattform för att dela och återbruka produkter.

I början av 2023 kartlade GEO vilka finansieringsmöjligheter som finns inom forsknings- och innovationsprogrammet, [Horisont Europa](#), och som riktas mot att genomföra piloter inom CCRI. Kartläggningen delades med GSL och med stadens cirkulära strategigrupp.

Under första halvan av 2023 fortsatte implementeringen av handlingsplanen och flera initiativ som presenterades under 2022 har fortsatt behandlats i Europaparlamentet och rådet. Förslagen inkluderar bland annat: EU:s strategi för en hållbar textilindustri, Initiativet för hållbara produkter, översynen av byggproduktsförordningen och förslag för att stärka konsumentmakten. De viktigaste förslagen för Göteborg finns presenterade nedan.

(Uppdaterad juli 2023)

---

⁷ Diarienummer 0486/21

1.1.1.1 EU:s strategi för en hållbar och cirkulär textilindustri

Textilindustrin är en prioriterad sektor för att uppnå målen inom den gröna given, på grund av dess resursförbrukning och höga miljöpåverkan. [EU:s nya textilstrategi](#) ska främja både konkurrenskraften och hållbarheten hos EU:s textilindustri. Strategin presenterades i slutet av mars 2022 och innehåller bland annat mål och minimikrav för att trappa upp återbruk och återvinning, åtgärder för att förhindra utsläpp av mikroplaster samt krav inom hållbar upphandling. Strategin ställer också krav på harmoniserade EU-regler om utökat producentansvar för textilier. Eftersom det är en strategi kommer kraven att regleras i andra EU-rättsakter, såsom förordningen om ekodesign för hållbara produkter och EU-kommissionens förslag på översynen av ramdirektivet för avfall.

Översynen ska leda till ett mer harmoniserat genomförande av textilindustrins producentansvar på den inre marknaden. Syftet är att skapa incitament för producenterna att säkerställa att deras produkter designas cirkulärt.

I Göteborg samlas textilier in vid befintliga återvinningscentraler och staden har en kretsloppspark där det finns en återvinningscentral och tre försäljningsställen. Inför framtagandet av strategin har Göteborg framfört att man är för bindande mål på EU nivå som främjar produkters hållbarhet (EU14 – 2021). Göteborg har också tidigare svarat på Miljödepartementets remiss ”Ett producentansvar för textil (SOU 2020:72)”⁸, och menar att det vore lämpligt med ett EU-gemensamt regelverk för producenter och återvinnare som är verksamma på internationella marknader. Göteborg anser också att EU-nivån kan vara lämpligt för att införa gemensamma ekodesignkrav.

(Uppdaterad juli 2023)

1.1.1.2 Förordningen om ekodesign för hållbara produkter

EU-kommissionen presenterade sitt [förslag](#) till förordningen om ekodesign för hållbara produkter i slutet av mars. Förordningen ska minska den negativa miljöpåverkan från produkter under hela livscykeln och breddar det nuvarande ekodesigndirektivet för energirelaterade produkter till att omfatta nästan alla produkter på EU:s inre marknad. Förslaget anger också ramen för hur ekodesignkrav för dessa ska formis och inkluderar krav på produkternas cirkularitet, energiprestanda och andra miljömässiga hållbarhetsaspekter samt informationskrav genom så-kallade ”digitala produktpass”. Förordningen riktar sig till producenter och ska skapa incitament för dessa att bry sig om deras produkters hela värdekedjor.

Enligt Göteborg bör förordningen leda till EU-gemensamma ekodesignkrav, både för textilier och tvättmaskiner (EU09 – 2021), för att motverka att mikroplaster sprids till havet. Göteborg menar också att ett EU-gemensamt regelverk kan vara speciellt lämpligt när det kommer till producentansvar inom detaljhandeln, eftersom det finns en risk att förmedlare etablerar sig utomlands för att slippa ansvar.

Det är svårt att få en tydlig inblick av vad initiativet kommer att innebära eftersom flera av de tekniska detaljerna ska specificeras i kommande produktspecifika delegerade akter. I stadens remissvar till miljödepartementet för förordningen om ekodesign för hållbara produkter⁹ framhäver vi att kommuner bör ges möjlighet att lämna in synpunkter på kompletterande EU-regler för ekodesign, inte minst med anledning av stadens ansvar inom tillsynsarbete. I början av 2023

---

⁸ Diarienummer 1630/20

⁹ Diarienummer 0519/22

öppnade EU-kommissionen att [samråd](#) om vilka produkttyper som ska ingå i förordningen. Göteborgs stad svarade på samrådet (EU02 – 2023) och framhöll att produktkategorierna: textilier, möbler, däck, fiskeutrustning och hygienartiklar är särskilt viktiga.

I Europaparlamentet har förordningen behandlats i ENVI-utskottet och ett första [utkast](#) presenterades den 6 december 2022. I utkastet introduceras en rad produktkategorier som Europaparlamentet anser att EU-kommissionen bör prioritera varav tre (textilier, möbler och däck) pekats ut som särskilt viktiga av Göteborg. ENVI-utskottets utkast godkändes under deras möte den 15 juni och röstades sedan igenom under plenarsessionen i juli.

Rådet (konkurrenskraft) publicerade sitt [allmänna synsätt](#) till förordningen den 22 maj, där de inför ett förbud mot förstörelse av kläder och accessoarer, exkluderar motorfordon från förslaget och förtydligar hur medlemsländernas experter ska involveras i utformningen av framtida ekodesignkrav.

(Uppdaterad juli 2023)

Avfallsdirektivet

I juli 2023 presenterade EU-kommissionen sitt [förslag](#) på uppdaterat avfallsdirektiv. Enligt EU:s nuvarande avfallsregler ska medlemsländerna införa separat insamling av textilier senast den 1 januari 2025. Det innebär att kapaciteten för separat insamling, sortering, återanvändning och återvinning inom EU behöver stärkas. Det kommer kräva betydande investeringar för att bygga upp den infrastruktur och utveckla de tekniska lösningar som behövs.

Göteborgs stad har svarat på samrådet (EU09 – 2022), där vi bland annat framhåller att avfallsinsamlingssystemet för textilier kan förbättras och att producentansvaret bör tillämpas på fler produktkategorier än det gör idag och även inkludera avfallsförebyggande verksamhet. GEO håller just nu på att analysera vad förslaget i sin helhet kommer att innebära för Göteborg, men en av de viktigaste delarna i EU-kommissionens förslag syftar till att etablera ett harmoniserat system för utökat producentansvar för textilier. Det betyder att producenterna tar ansvar för sina produkter även i slutet av deras livstid.

Under våren 2023 har GEO även arbetat tillsammans med förvaltningen för kretslopp och vatten med att skriva en ansökan till Interreg Europa. Projektet fokuserar på hur digitalisering och AI kan användas för att optimera sophämtning och om det beviljas medel kommer det att stötta genomförandet av målsättningar i stadens [avfallsplan](#). Projektet kommer också att innehålla en del som fokuserar på regional samverkan, och därför bidra till att nå målsättningar i hela [Göteborgsregionens avfallsplan](#).

(Uppdaterad juli 2023)

1.1.3.3 Biologisk mångfald; strategi för 2030 & bindande mål för naturåterställning [EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030](#) har som mål att alla EU:s ekosystem ska ha god status till 2050. Strategin betonar rollen av grön infrastruktur i städer och fastställer att städer med minst 20 000 invånare ska ta fram så kallade [stadsförgröningsplaner](#). Planerna ska säkerställa att ekosystem och biologisk mångfald tas med i den lokala stadsplaneringen. För Göteborgs del motsvarar detta den nya [Översiktsplanen](#), där grönområden klassificerats enligt deras särskilda karaktär tillsammans med rekommendationer för området; stadens [Miljö- och klimatprogram 2021–2030](#) och den [nya grönplanen för en nära, sammanhållen och robust stad 2022 – 2030](#).

I början av 2023, delade GEO med sig av information om stadens översiktsplan och grönplan till EU-kommissionen för att hjälpa dem i deras utformning av guiden för vad stadsförgröningsplaner ska innehålla.

EU:s nya naturåterställningsförordning

I strategin åläggs också EU-kommissionen att ta fram förslag på bindande mål för naturåterställande, vilket de gjorde i sitt [förslag](#) till EU:s naturåterställningsförordning som de presenterade förra sommaren. Lagen är den första i sitt slag eftersom den fastställer bindande mål för naturåterställande. Enligt förslaget ska medlemsländerna ta fram nationella planer för att återställa 20% av land och hav till 2030 och för alla ekosystem i behov av återställande till 2050. För städer gäller; ingen förlust av grön infrastruktur till 2030; 3% ökning av total yta som täcks av grön infrastruktur till 2040; 5% ökning till 2050; minst 10% urban krontäckning och en nettoökning av grön infrastruktur i städer som integreras i existerande och framtagande av ny infrastruktur.

Rådet [godkände](#) sin generella inriktning den 20 juni 2023, efter att Sverige som ordförandeland meddelat att man kommer att rösta emot. Länderna har sedan förhandlat fram en rad kompromisser, som bland annat innebär att det ska bli lättare att anpassa förordningen till nationella förhållanden.

I Europaparlamentet är det ENVI-utskottet som har behandlat filen. I ett första utkast föreslogs att målsättningarna höjs för att vara bättre i linje med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030. Både jordbruks- och fiskeutskottet åberopade att ENVI-utskottet skulle rösta ned EU-kommissionens förslag. Omröstningen om detta slutade 44 – 44, vilket ledde till att förslaget inte röstades ned och med en smal marginal kunde förslaget senare röstas igenom under julisessionen. Det innebär att [förslaget](#) går vidare till slutförhandlingar för en preliminär kompromiss. Överenskommelsen måste sedan godkännas, vilket kan leda till ytterligare en omröstning i Europaparlamentet efter sommaren.

Förordningen har blivit väldigt omstridd, eftersom kraven innebär begränsningar av nuvarande skogs- och jordbruk och kraven för städer anses svåra att leva upp till för städer som växer snabbt. Göteborg har redan antagit målsättningar som är i linje med EU-kommissionens förslag genom sin Översiktsplan och Grönstrategi, vilket innebär en mer progressiv linje än många andra städer. I stadens [remissvar](#) till miljödepartementet ställer sig Göteborg positiva till förslagens inriktning. Även om det är svårt att avgöra hur förslaget i sin helhet kommer att påverka städer, eftersom en stor del av arbetet och vilka ekosystem som ska prioriteras kommer att beslutas om i de nationella återställningsplanerna. Det är därför viktigt att dessa tas fram i dialog med städerna från ett tidigt skede. Göteborg noterar också att förslaget om restaurering av urbana ekosystem skiljer sig från övriga ekosystem, då åtgärderna fokuserar på yta och omfattning snarare än restaurering. Förslaget tar heller inte i beaktande hur sammankopplade den urbana gröna infrastrukturen är, där Göteborg arbetar med att stärka stadens gröna kilar.

Under hösten 2022 har GEO arbetat för att Göteborgs synpunkter ska tas med i Regionkommitténs [yttrande](#), genom kontakt med deras ansvarige handläggare, att dela skriftliga synpunkter och delta i deras utfrågning den 14 november. Stadens synpunkter finns med i ändringsrekommendationerna som godkändes den 9 februari 2023. GEO har också träffat EU-kommissionens handläggare, med ansvar för artikeln om urban grön infrastruktur, och handläggare från de gröna/EFA i Europaparlamentet. Tillsammans med andra svenska och finska stads- och regionkontor och SKR

deltog GEO på ett möte med Sveriges och Finlands ständiga representationskontor i Bryssel för att diskutera definitionen av "urbana områden" som omfattas av förordningens krav för grön infrastruktur i städer. Kontoren har tagit vidare dessa diskussioner i Rådet. GEO har även fört fram synpunkter till Eurocities inför deras framtagande av ändringsförslag till ENVI-utskottets rapport.

Under våren 2023 har GEO fortsatt bevaka förhandlingarna i Rådet och i Europaparlamentets ENVI-utskott. GEO har också fortsatt föra fram Göteborgs synpunkter och deltog bland annat på ett förberedande möte inför ENVI-utskottets sammanträde den 12 januari, där urbana områden diskuterades. GEO har även haft möten med individuella handläggare från den gröna partigruppen i Europaparlamentet för att diskutera de kompromisser som gjorts i förslaget.

Lag om markhälsa (ny)

I början på juli presenterade EU-kommissionen sitt [förslag](#) till ett direktiv för övervakning av markhälsa. Syftet med direktivet är att skydda och återställa EU:s marker och säkerställa att de används på ett hållbart sätt. Direktivet är en viktig del inom EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 och knyter an till naturåterställningsförordningen.

Bakgrunden till förslaget är att 60% av EU:s marker är ohälsosamma och används på ett ohållbart sätt idag, bland annat genom överexploatering. Lagen ska säkerställa hälsosamma marker inom EU till 2050. Göteborgs stad har svarat på samrådet (EU11 – 2022) där vi lyfter bland annat att orsakerna till markförstöring inte behandlats i tillräcklig utsträckning på EU-nivå och att det kan vara bra att etablera kvalitetsnormer för återvinning av jord. GEO håller på att analysera vad förslaget innebär i detalj för staden.

Green City Accord

Biologisk mångfald är också ett av fem tematiska områden inom Green City Accord, ett initiativ som Göteborg gick med i under 2021. Sedan dess har GEO arbetat med att profilera Göteborg inom initiativet, vilket bland annat lett till att staden blev bjuden att delta på ett event i Bryssel tillsammans med EU:s miljökommissionär Virginijus Sinkevičius hösten 2021. Som ett resultat av det här arbetet lyftes Göteborg på initiativets hemsida som [bästa praxis](#) förra året. Under våren 2023 har GEO följt EU-kommissionens diskussioner om hur Green City Accord kan lyftas in i arbetet med klimatanpassningsmissionen.

(Uppdaterad juli 2023)

1.1.4 Hållbar finansiering – EU:s taxonomi och företags hållbarhetsredovisning

EU:s [förordning för hållbar finansiering](#) (taxonomi) är en central del i den gröna given. Taxonomin är tänkt komplettera offentliga investeringar i den gröna omställningen, genom att kanalisera privata investeringar mot gröna och hållbara projekt och därmed finansiera den omställningen som behövs. Förordningen konkretiseras med listor med krav och definitioner i delegerade akter. Dessa blir världens första klassifikationssystem för hållbar ekonomi och för att styra investeringar.

Taxonomin gäller för aktörer på kapitalmarknaden och därmed motsvarande gröna projekt och investeringar samt företags hållbarhetsredovisning. Vi vet ännu inte vad det kan bli för "smittoeffekter" på annan EU-reglering, men EU-kommissionen har gett uttryck för att taxonomin ska få genomslag i EU-finansiering. t.ex. inom investeringsplanerna för 100 klimatneutrala städer, och

för utbetalning i enlighet med nationella återhämtningsplanerna.

Första [delegerade akten som rör de två klimatmålen](#), publicerades [i april 2021](#), är två av sex listor om vilka typer av verksamheter som anses bidra till miljömål. De är tänkta att vara till hjälp för att informera investerare om vilka investeringar som finansierar miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter. Kraven syftar till att förbättra investerarnas förtroende och medvetenhet om dessa finansiella produkters eller företagsobligationers miljöpåverkan, skapa synlighet och motarbeta risken för gröntvättning, dvs. beskriva en produkt som miljövänlig när den i själva verket inte uppfyller grundläggande miljönormer.

Synpunkter på utkastet till [delegerad akt](#) öppnade i november 2020 (EU36-2020).

Stadsledningskontoret, Göteborgs Energi, Renova och Kretslopp- och vatten skickade in kommentarer. Göteborgs Energi skrev också ett brev till kommissionen, och GEO arrangerade ett möte för Göteborgs Energis VD med ansvarig tjänsteman på politisk nivå i kommissionen. Synpunkter som förts fram i de respektive svaren är bland annat att den delegerade akten inte är teknikneutral, ställer för höga krav på administration samt upplevs ha orimliga krav på fastigheter, vattenrening och bioenergi. GEO har under 2021 och 2022 fortsatt att informera de berörda i Göteborg om utvecklingen, och har samtalat med parlamentariker om Göteborgs synpunkter. Efter att varken rådet eller europaparlamentet protesterat mot den delegerade akten trädde den i kraft.

Kommissionens externa expertplattform för hållbar finansiering inledde under sommaren 2021 de två första konsultationerna om utveckling av taxonomin, som handlar om hur taxonomiförordningens tillämpningsområde kan utvidgas till att omfatta bl.a. [miljöskadliga verksamheter \(den så kallade bruna listan\) och sociala mål](#).

De resterande [fyra miljömålen presenterades i delegerade akter](#) under i juni 2023. Inför samrådet har GEO samtalat med EU-kommissionen om energiutvinning från avfall, samt delat forskningsartiklar om den typen av verksamhet. GEO har samarbetat främst med Avfall Sverige och nordiska energibolag. De delegerade akterna innehöll inte några skrivningar om energiutvinning ur avfall. Göteborg besvarade samrådet (EU06-2023) ur flera perspektiv; kretslopp- och vatten, Gryaab och Renova.

EU-kommissionen har också presenterat ett [förslag om en EU-standard för gröna obligationer](#) som innebär att det införs en frivillig kvalitetsstandard för obligationer som finansierar hållbara investeringar. EU-standard för gröna obligationer (EUGBS) innebär att det fastställs en frivillig kvalitetsstandard för såväl företag som statliga emittenter som ska göra det lättare att locka hållbara investeringar. EU-standarderna för gröna obligationer ska fungera som ett bästa tillgängliga riktmärke för hur företag och myndigheter kan skaffa finansiering på kapitalmarknaderna för ambitiösa investeringar, men samtidigt uppfylla hårt ställda krav på hållbarhet och skydda investerarna mot grönmålning. Gröna obligationerna ska stämma överens med EU-taxonomin, och därmed minska risken för grönmålning. Eftersom det är ett förslag på förordning kommer den behandlas i Europaparlamentet och i rådet. Göteborg var tidigt ute med gröna obligationer.

Kommissionen antog nyligen den delegerade akten om den [information som finansiella och icke-finansiella företag ska lämna om hur hållbar](#) (NFRD) deras verksamhet är baserat på artikel 8 i EU-taxonomin. Huvudsyftet är att göra det möjligt för investerare, konsumenter och andra intressenter

att utvärdera företags icke-finansiella resultat och att uppmuntra dessa företag att utveckla ett mer ansvarsfullt förhållningssätt till affärer.

Akten innehåller närmare bestämmelser om vad, hur och i vilken form stora finansiella och icke-finansiella företag ska informera om när det gäller hur stor andel av deras verksamhet, investeringar eller utlåningsverksamhet som är i överensstämmelse med EU-taxonomin. Icke-finansiella företag måste lämna information om hur stor andel av deras omsättning, kapital och rörelsekostnader som är knuten till miljömässigt hållbar ekonomisk verksamhet såsom detta definieras i taxonomiförordningen och i den delegerade klimatakten, som formellt antogs den 4 juni 2021, samt alla framtida delegerade akter om andra miljömål.

Den 21 april 2021 presenterade kommissionen sitt förslag till ett direktiv om företagens hållbarhetsrapportering (CSRD), som syftar till att revidera och stärka de befintliga reglerna som införts genom direktivet om icke-finansiell rapportering (NFRD), och att på sikt få till hållbarhetsrapportering i nivå med finansiell rapportering. Företag kommer att behöva rapportera om hur hållbarhetsfrågor påverkar deras verksamhet och deras verksamhets inverkan på människor och miljö. Förslaget utvidgar EU:s krav på hållbarhetsredovisning till alla stora företag och alla börsbolag. Den 16 december 2022 publicerades lagen i OJ och träder i kraft tjugo dagar efter publiceringen.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.5 Hållbar och smart mobilitet

I europeiska städer orsakas allt fler problem av transport och trafik. Frågan om hur man kan öka rörligheten och samtidigt minska trängseln, olyckorna och föroreningarna är en utmaning för alla städer. [Stadstrafik](#) står för 40% av alla koldioxidutsläpp från vägtransporter och upp till 70% av andra transportföroreningar. EU-kommissionen har föreslagit strängare krav på utsläpp av luftföroreningar från fordon med förbränningsmotorer. EU-kommissionen har föreslagit en utökning av EU:s handel med utsläppsrätter till vägtransporter. År 2027 inleds EU ETS-utsläppshandel för transportsektorn, detaljerna förhandlas fram under våren 2023. Nya utsläppsregler för fordon innebär enbart nollutsläppsbilar från år 2035 med en viss öppning för hållbara biodrivmedel och e-bränslen. Förslag på utsläppskrav för lastbilar och bussar kom februari 2023. Till år 2030 ska nyregistrerade tunga fordon ha minskat sina klimatutsläpp med 45 procent jämfört med 2019 års nivåer. Till 2035 ska minskningen vara 65 procent och 90 procent till 2040. Kraven på stadsbussar blir dock högre. De ska vara nollutsläppare redan år 2030.

Investeringar inom forskning och innovation för mobilitet är väsentligt för att uppnå klimatneutralitet. I EU:s [strategi](#) för transportpolitiken betonas att digitalisering och hållbarhet för mobilitet går hand i hand. Digitalisering kommer att göra transporter mer hållbara med innovativa idéer som automatiserad rörlighet och smarta system för trafikstyrning. Andra mål som kommissionen vill nå är att mer gods bör transporteras med sjöfart och järnväg, att föroreningar ska minska och att kostnader återspeglar graden av miljöpåverkan.

Utvecklingen av infrastrukturen för cyklar är en viktig del då det ses som ett grönt och hållbart transportalternativ till bilen. Aktiva transportslag, som cykling, har ökat och städer har meddelat att

de har uppfört 2 300 km ny cykelinfrastruktur. Detta bör, enligt EU-kommissionen fördubblas under de kommande tio åren, i riktning mot 5 000 km säkra cykelvägar. Enligt Göteborgs trafikstrategi är målet att det hållbara resandet ska öka till år 2035 och att minst 35% av resorna ska göras med gång och cykel samt att minst 55% av de motoriserade resorna ska göras med kollektivtrafik. Staden tar fram årliga handlingsplaner för cykel. I nuläget visar stadens uppföljning att utvecklingen av färdmedelsandelar inte går i linje mot målet 2035.

Ett samråd (EU 14–2020) om transportstrategin besvarades inte av Göteborg, men staden har varit aktiv bland annat genom POLIS-nätverket. GEO har träffat kommissionens ansvariga avdelning tillsammans med representant för trafikkontoret.

Städer är en viktig aktör för att uppnå kommissionens mål då många initiativ görs på lokal nivå. En specifik [strategi för stadstrafik](#) presenterades i slutet av 2021. Samrådet om ramverket för stadstrafik (EU 17-2021) besvarades och Göteborg framförde att det behövs fler innovativa sätt att finansiera projekt för mobilitet i städer och att geofencing kan bidra till att öka trafiksäkerheten.

Ramverket för stadstrafik lyfter de så kallade urbana noderna, och ställer krav på att städer som Göteborg ska ha en ”plan för hållbar mobilitet”, integrera hållbara urbana logistikplaner i den övergripande och samla in relevant data. Antalet utpekade urbana noder ökas till 424. Kraven att ha en plan för hållbar mobilitet och formkraven på sådana skrivs in i TEN-T förordningen som beskrivs nedan. EU-kommissionen menar att lokala myndigheter bör ha tillgång till stöd för att på ett bättre sätt koppla samman gränsöverskridande transportstrategier med planer för hållbar mobilitet i städerna, kapacitetsuppbyggnad och utbildning och bättre stadsplanering. Den vägledande principen är att det behövs en starkare bas av kollektiva transporter/kollektivtrafik, bättre möjligheter till aktiv mobilitet (t.ex. gång och cykling) och effektiva utsläppsfria lösningar för logistiken i städer och lokal varudistribution.

(Uppdaterad augusti 2023)

1.1.5.1 ITS-direktivet

Det sjätte flaggskeppsinitiativet i EU:s transportstrategi rör uppkopplad automatiserad multimodal mobilitet. En del av detta är att EU behöver dra nytta av smarta digitala lösningar och intelligenta transportsystem (ITS) fullt ut. Intelligenta transportsystem (ITS) innefattar bland annat webbverktyg för reseplanering för människor och gods, nulägesinformation om trafikstockningar, varningssystem mellan cyklister och bilister, system för självkörande bilar. I december 2021 presenterades ett förslag på uppdatering av [ITS-direktivet \(2010/40/EU\)](#).

ITS-systemen behöver samordnas för att öka/skapa interoperabilitet. Det övergripande målet med [uppdateringen av direktivet](#) är att öka spridningen och den operativa användningen av ITS-tjänster över hela EU för att minska negativa effekter av vägtransporter. EU-kommissionen vill öka interoperabiliteten och gränsöverskridande användning och lösa frågor relaterade till tillgänglighet och delning av data.

EU ser en möjlighet för antagande av gemensamma specifikationer, icke-bindande åtgärder och standarder inom befintliga prioriterade områden, samt utreder möjligheten att stärka bestämmelserna om ITS-tjänsteleverantörers rättigheter och skyldigheter om rättvisa och icke-

diskriminerande ITS-tjänster (till exempel för MaaS¹⁰-leverantörer av digitala tjänster), för att fastställa datamekanismer för delning och rättvis användning.

Samrådet (EU 27-2020) besvarades av trafikkontoret som också deltagit vid EU-kommissionens online-workshop om direktivets revidering genom inbjudan via GEO.

Den 24 maj 2022 publicerades transportutskottets rapport om förslaget. I november 2022 röstade Europaparlamentet om sin rapport. Rådet antog sin allmänna riktlinje i juni 2022. I juli 2023 meddelades att trepartsförhandlingarna nått en överenskommelse. Förslagen inkluderar obligatoriskt skapande av data och utbyggnad av ITS-tjänster.

Den överenskomna texten föreslår ett gradvis tillvägagångssätt med hänsyn till olika digitala framsteg inom EU. Mandatet gäller inte alla vägar som kommissionen ursprungligen ville. Det omfattar endast utsedda urbana noder i TEN-T-nätet, särskilt de med över 7 000 fordon per dag. Medlemsstaterna uppmuntras att utöka täckningen till alla stadsvägar och städer, särskilt för uppgifter om hastighetsgränser.

Bilaga III i rådets not av den 16 juni 2023 specificerar de obligatoriska datatyperna som gäller för städer, inklusive trafikregler för tunnlar och broar, fartgränser, omkörningsförbud för tunga lastbilar, enkelriktade gator, fraktföreskrifter, färdriktning på vändbara filer, trafikcirkulationsplaner och permanenta åtkomstbegränsningar. Kompromisstexten är inte delad vid skrivande stund.

(Uppdaterad juli 2023)

1.1.5.2 TEN-T-förordningen och CEF investeringar

Det transeuropeiska nätverket (TEN-T) syftar till att utveckla ett europeiskt nätverk av vägar, järnvägslinjer, inre vattenvägar, sjöfart, hamnar, flygplatser och järnvägar. Den består av två lager, det övergripande nätverket, och stomnätet (viktigaste förbindelserna borde vara färdiga före år 2030). De nuvarande allmänna riktlinjerna för utvecklingen av [TEN-T fastställdes genom förordning nr 1315/2013](#) och stöds av ett särskilt finansiellt instrument, Connecting Europe Facility (CEF). [CEF-förordningen](#) i den nya EU-budgeten är nu beslutad.

EU-kommissionen öppnade under 2019 utvärderingen av TEN-T-förordningen som SLK svarade på i juni samma år (EU04-2019). Samrådet för TEN-T öppnades under våren 2021 (EU08-2021) och besvarades. STRING-nätverket har antagit en position. Inom STRING:s Brysselkontor-nätverk är GEO en självklar samverkanspartner för påverkansarbete och STRING-kontoren hade en gemensam påverkansplan. GEO är också aktiv inom POLIS/ERRIN som tagit fram en gemensam position, som kommunicerats med Europaparlamentet och i viss utsträckning Rådet.

Förslaget innehåller nya krav på urbana noder, såsom Göteborg. Lagen ställer krav på att planerna för hållbar urban mobilitet ska omfatta nya mål t.ex. om att uppnå nollutsläpp, laddmöjligheter och för noll döda i trafikolyckor, samt integrera plan för stadslogistik.

Trialogerna inleddes i april 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

---

¹⁰ Transport som tjänst (*eng.* Mobility as a service)

1.1.5.3 Drönarstrategin

EU-kommissionen publicerade den 29 november 2022 sitt meddelande ”En drönarstrategi 2.0 för ett smart och hållbart ekosystem för obemannade luftfartyg i Europa”. Enligt EU-kommissionen är drönare och andra typer av elektriska luftfartyg en viktig pusselbit för att nå målsättningarna i den gröna givnen, EU:s digitala framtid och EU:s digitala decennium. I meddelandet fastställs 19 flaggskeppsåtgärder som ska förverkliga kommissionens vision om drönarsektorn fram tills 2030.

Den tidigare luftfartsstrategin bemöter inte på ett adekvat sätt de nya politiska prioriteringarna och utmaningar storskalig användning av drönare står inför, samtidigt som en stor del av målsättningar strategin fullförts. Den nya strategin tar hänsyn till det nya läget och ska möta den senaste tekniska, regelmässiga och kommersiella utvecklingen.

Staden fastställer i sin trafikstrategi målsättningar om en sammanknuten och tillgänglig stad med ”tillgång via snabb rörlighet” och ”tillgång genom korta avstånd”. Att utnyttja luftrummet kan korta ner både resvägar och tider då man kan angripa geografiska barriärer på ett helt annat sätt, det ska dock göras med det befintliga stadsrummet och trafiken i hänsyn. Strategin ställer också krav horisontell kapacitet inom beslutsfattande, där beslutsfattandet ska sträcka sig från EU till den kommunala nivån. Det behövs enligt SKR också skapas ett tydligt ramverk för samarbetet mellan den statliga, regionala och kommunala nivån och en kompetensfördelning som tydligt definierar vilka ansvarsområden som aktörerna ska ha. För staden är det viktigt att få genomslag för de säregna behov och utmaningar som finns i Göteborg när sådana ramverks ska fastställas.

De 19 flaggskeppsåtgärderna kommer att behandlas var för sig, genom samråd eller delegerade akter vilket innebär att det kommer finnas fler tillfällen för staden att vara med och påverka. Ett sådant tillfälle har redan lanserats och berör drönarsäkerheten, här finns flera intresseområden som är relevanta för staden. Göteborg har flera känsliga punkter och är en viktig del av den svenska ekonomin med hamnen. Staden behöver adekvat kompetens och infrastruktur för att värja sig mot de eventuella hot som drönare kan utgöra. från EU håll innefattar meddelandet löften om operativt och finansieringsmöjligheter, vilket är relevant för staden. Att hamnen tidigare arbetat med sådana projekt visar på behovet och relevansen av strategin. Det tidigare arbetet med Nordic Drone Initiative och ElectricCity visar att efterfrågan av innovation inom drönarområdet och elektriska mobilitetslösningar är stort i Göteborg. De mångfacetterade användningsområdena som drönarna kan bli verksamma inom gör det till en intressant reform för staden med långtgående förändringspotentialer. Att gensvaret varit stort från övriga aktörer både inom privat och offentlig sektor visar att samarbetsmöjligheterna är goda, vilket borde innebära att eventuella ansökningar inom Horizon kan vara relevant för staden.

(Uppdaterad augusti 2023)

2 Hållbar samhällsutveckling

2.1 Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter lanserades i Göteborg 2017 och innehåller tjugo principer som ska bidra till att EU har rättvisa och välfungerande arbetsmarknader. Dessa principer är fördelade på tre områden:

- [Lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden](#)

- [Rättvisa arbetsvillkor](#)
- [Social trygghet och inkludering](#)

I april 2021 presenterade EU-kommissionen en [handlingsplan för den sociala pelaren](#), som ska bidra till implementeringen av de 20 principerna. Handlingsplanen har tre prioriteringar: fler och bättre jobb; kompetenser och jämlikhet; socialt skydd och social inkludering. I november 2022 anordnade EU-kommissionen den första, i vad som avses bli ett årligt inslag, EU Employment and Social Rights Forum som ett sätt att sätta sociala frågor på EU-nivå i fokus. Konferensen hade sociala frågor i den gröna omställningen som tema och markerade även 5års dagen sedan den sociala pelaren lanserades i Göteborg.

Genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter är ett ansvar som delas av EU-institutionerna, nationella, regionala och lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter och civilsamhället. EU-initiativ tagna under den sociala pelaren är sällan lagstiftande eller bindande utan bygger på rekommendationer och att gemensamt arbeta gentemot de utsatta målen.

Även om arbetet med implementeringen av den sociala pelaren fortsätter, så har kriget i Ukraina och dess konsekvenser fått mer uppmärksamhet än implementeringen av den sociala pelaren. Implementeringen av den sociala pelaren är till exempel inte en av den spanska ordförandeskapets prioriteringar.

(Uppdaterad augusti 2023)

2.1.1 Kompetensförsörjning

Dagens arbetsmarknad står inför utmaningar så som ökad digitalisering, en åldrande befolkning och behov av klimatomställning vilket ställer krav på kompetensförsörjningen för att undvika framtida kompetensluckor och mismatchningar på den europeiska arbetsmarknaden.

[Den uppdaterade kompetensförsörjningsagendan](#) för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft presenterades i juli 2020. Initiativet ska förverkliga den första principen i den europeiska sociala pelaren: rätten till utbildning och livslångt lärande. Strategin innehåller kvantitativa målsättningar att uppnå inom 5 år för upplärande och omskolning samt tolv åtgärder för att stärka unionens kompetensutveckling; så som lanserandet av [Europass plattformen](#), ett [initiativ för individuella utbildningskonto](#), och fokus på att identifiera de kompetenser som behövs för att klara av den gröna och digitala omställningen. EU-kommissionen presenterade även förslag för [Mikromeriter](#) och [Individuella utbildningskonton](#) i december 2021. Göteborg deltog i de öppna samråden inför förslagets presentation och ställde sig positiva till förslagen samt ser dess mervärde. Viss kritik riktades mot förslaget för individuella utbildningskonton mot grunden att initiativet inte åtgärdar en del av de identifierade problemen som initiativet ämnar åtgärda.

Genom kompetensförhöjningsagendan har EU åtagit sig att finansiellt stötta medlemsländernas kompetensförhöjandeinsatser som bidrar till att uppnå målen i kompetensagendan. Detta görs genom öronmärkta medel i huvudsakligen ESF+, ERASMUS, återhämtningsfonden och InvestEU-fonderna. EU har höjt sina investeringar till utbildnings- och kompetensförhöjandeinsatser trefaldigt under budgetperioden 2021-2027 från tidigare perioden 2014-2020 med en dubbelt så stor Erasmus+ budget och den nya återhämtningsfonden; demonstrativt av EU:s satsningar på området.

Under ordförande Von der Leyens tal till unionen 2022 utnämndes år 2023 till det europeiska kompetensåret, framför allt yrkesutbildning. Detta innebär att dessa områden står i centrum för årets arbete i Bryssel t.ex. i val av fokus för stående temaveckor så som EU:s gröna vecka.

(Uppdaterad augusti 2023)

2.1.2 Den europeiska ungdomsgarantin

Enligt [siffror från Eurostat juni 2023](#) går arbetslöshetsnivån ner i EU och ligger nu på 5,9% till skillnad från 6,0% från oktober 2022, och 14,1% bland ungdomar, en hel procent mindre än i oktober 2022. I januari 2023 låg [arbetslösheten i Göteborg](#) enligt BRG på 5,6%. Vi ligger därmed under både EU-genomsnittet och [Sverige-genomsnittet](#) (6,6%) för arbetslösa.

Genom en [rekommendation](#) i 2013 introducerade ministerrådet den europeiska ungdomsgarantin. Syftet med garantin är att minska ungdomsarbetslösheten i EU genom att säkerställa att ungdomar blir erbjudanden anställning, fortsatt utbildning, lärlingsplats eller praktikplats inom fyra månader av arbetslöshet/avklarad grundutbildning. [Den förstärkta ungdomsgarantin](#) presenterades i juli 2020 vilket utökade målgruppen för ungdomsgarantin till att inkludera ungdomar upp till 29 år, istället för enbart upp till 25 år, och riktar sig specifikt till ungdomar utan utbildning. EU-medel för att finansiera arbetet med ungdomsgarantin har tillgängliggjorts genom både EU:s långtidsbudget och återhämtningsfonden.

Paketet för stöd till [ungdomssysselsättning](#) identifierar följande fyra områden som ska stötta ungdomars väg mot anställning:

- Förstärkning av ungdomsgarantin och ökning av möjligheterna att nå utsatta ungdomar
- Skapa modernare, attraktivare, flexibla och mer anpassade system för den digitala och gröna ekonomin
- Stärkta insatser för lärlingsutbildningar
- Stimulansåtgärder för nyanställningar och startbidrag (kort sikt), samt kapacitetsuppbyggnad (lång sikt), och på medellång sikt etablera ett nätverk för unga entreprenörer och företagsinterna utbildningscentrum

Under 2023 ska även [EU:s ungdomsstrategi för 2019–2027](#) utvärderas genom ett offentligt samråd. Strategin ämnar att:

- uppmuntra unga människor att delta i det demokratiska livet
- stödja socialt engagemang och samhällsengagemang
- se till att alla unga har de resurser de behöver för att spela en aktiv roll i samhället

Göteborg deltog i utvärderingen av ungdomsstrategin och samordnade även svaret från Göteborgs Ungdomsfullmäktige. Svaren från Göteborg tyder på en generellt positiv inställning till strategin. GEO konstaterar att svaret emellertid pekar på att organisationen inte alltid känner till vad som finns tillgängligt och ser det som en möjlighet att öka kännedomen om detta internt.

(Uppdaterad augusti 2023)

2.1.2 Ett europeiskt utbildningsområde 2025

Det huvudsakliga ansvaret för utbildnings- och kulturpolitik finns hos medlemsländerna, på nationell, regional och lokal nivå. EU har dock spelat en viktig komplementär roll under årens lopp, särskilt när det gäller gränsöverskridande verksamhet, exempelvis Erasmusprogrammet.

Under det senaste årtiondet har EU utvecklat en rad politiska instrument för att hjälpa medlemsländerna när de utformar sina nationella utbildningsstrategier. Sedan 2000 samarbetar medlemsländerna inom den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete, där de fastställer gemensamma mål och riktlinjer.

Under toppmötet i Göteborg 2017 enades nationella ledare om att det skulle skapas ett gemensamt europeiskt utbildningsområde för att underlätta samarbetet mellan medlemsstater för att bygga bättre, starkare och mer inkluderande utbildningssystem för både barn och vuxna. Fokus på arbetet att skapa ett europeiskt utbildningsområde ligger på:

- Förbättrandet av kvaliteten och jämlikheten inom allmän och yrkesinriktad utbildning
- Lärare, utbildare och skolledares utveckling
- Digital utbildning
- Grön utbildning
- Utbildning som en dimension av geopolitik

Under 2022 presenterade EU-kommissionen rekommendationen "[Vägar mot en framgångsrik skolgång](#)" som ska främja bättre skolresultat bland alla unga i EU och en rådsrekommendation med fokus på grupper som riskerar att underprestera. Enligt rekommendationen är det viktigt att anta en så kallad "whole school approach" till utbildning, något som testas på bland annat Skogomeskolan i Göteborg som blev finalist i årets upplaga av Bauhauspriset som utbildningsledare i priskategorin "Återknyt kontakten till naturen". För första gången involverar denna utbildningsrekommendation dessutom en fokus på elever och lärares välbefinnande; ett växande problem på utbildningsområde i skuggan av pandemin. Ett annat relevant EU-verktyg för Göteborg som skapats under detta initiativ är [den europeiska verktyglådan för skolor](#); en gemensam nätresurs av material och inspiration för alla som arbetar på skolor runt om i EU.

En halvtidsutvärdering av implementerandet av det europeiskt utbildningsområde planeras under 2023, men det är ännu osäkert om det kommer ske genom ett öppet eller riktat samråd. Genom [detta övervakningsverktyg](#) går det att följa hur varje medlemsland levererar gentemot den europeiska utbildningsmålen.

Yrkesutbildning har under EU:s kompetens år 2023 fått speciell uppmärksamhet i Bryssel. GEO har lyft yrkesutbildningsinitiativet [NxtGenGbg](#) under europeiska grönveckan och kommer lyfta samarbetet med Volvo Cars och Stena Fastigheter genom [Destination Tynnered](#) under europeiska temaveckan för regioner och städer 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

2.1.3 Konsumentagendan

Under de senaste femtio åren har EU infört åtgärder och regler för en mycket hög skyddsnivå och starka rättigheter för konsumenter. [Den nya strategin för konsumentpolitiken](#) publicerades i

november 2020. Strategin visar hur konsumenters rättigheter kan främjas samtidigt som både konsumentskyddet och motståndskraften stärks både under och efter pandemin.

Strategin innehåller prioriteringar och nyckelåtgärder. Det gäller t.ex. ett nytt lagstiftningsförslag som ska ge konsumenterna bättre information om hållbarhet, och anpassning av den befintliga lagstiftningen till den digitala omställningen.

Inför utformandet av denna strategi utlyste EU-kommissionen ett samråd (EU 13-2020) som Göteborgs Konsument- och medborgarservice svarade på. Göteborg betonade att de tre viktigaste prioriteringarna i framtidens konsumentpolitik var bättre stöd för konsumenter för hållbarare och miljövänligare konsumtion, skydda sårbara konsumenter, och förstärkt tillgång till rättsligprövning för konsumenter.

I den nya strategin för konsumentpolitiken och handlingsplanen för den cirkulära ekonomin vill EU främja reparation och mer hållbara produkter på marknaden. Göteborg instämmer i behovet av mer reparerbara och hållbara produkter, vilket lyftes i stadens svar på samråd (EU 01-2022). [Det kommande förslaget för hållbar varukonsumtion](#) syftar till att främja en mer hållbar användning av varor under hela deras livslängd samt uppmuntra konsumenter att göra mer långsiktiga val. Förslaget presenterades i maj 2023.

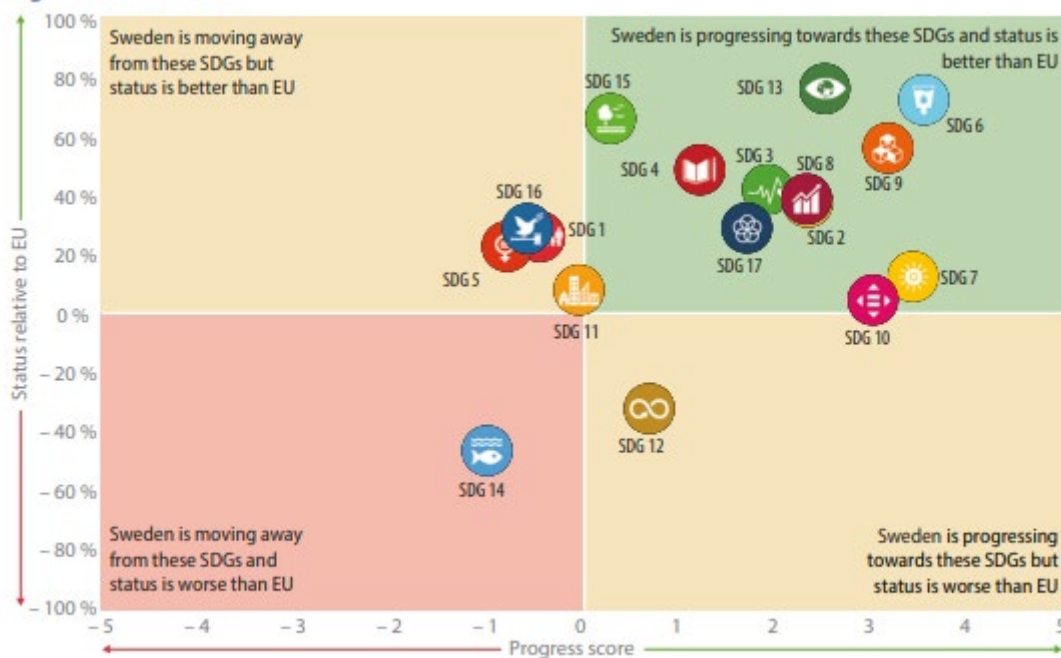
(Uppdaterad augusti 2023)

2.1.4 Den europeiska planeringsterminen och landrapporten

Den europeiska planeringsterminen är EU:s instrument för att samordna medlemsländernas ekonomiska och sociala politik för att se till att unionen arbetar mot samma övergripande mål. Genom den europeiska planeringsterminen så ska medlemsstaternas arbete med Agenda 2030 följas upp. Under 2022 återgick planeringsterminen att adressera den breda samordningen av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken, samtidigt som processen anpassades till kraven för genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Hur arbetet med att genomföra de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna går kan följas via [denna resultattavla](#).

I maj 2023 presenterades den europeiska planeringsterminens vårpaket som innehåller [Sveriges landrapport /landsspecifika rekommendationer](#), och [uppföljning av EU:s arbetet med Agenda 2030](#) (se Sveriges resultat på bilden nedan). Sverige uppmuntras bland annat att minska våra bestående utbildnings- och arbetsmarknadsklyftor för utsatta grupper, minska riskerna i samband med hushållens höga skuldsättning och förbättra bostadsmarknaden, samt utvidga och uppgradera energiöverföringsnäten.

Figure 18.29: Sweden

Source: Eurostat

EU-kommissionen kommenterar även vissa medlemsstaters makroekonomiska obalanser när de orsakar oro. Så som alla år sedan införandet av den europeiska planeringsterminen, har Sverige flaggats som problematisk på grund av våra [högt skuldsatta hushåll och ohållbara bostadsmarknad med övervärderade bostäder](#) – något även [IMF](#) och [OECD](#) uppmärksammat. EU-kommissionen noterar även i sina kommentarer på Sveriges nationella plan för återhämtning och resiliens att vår plan är bristfällig när det gäller åtgärder som ämnar adressera dessa obalanser på bostadsmarknaden.

I 2022s höstpaket [presenterades kommissionens årliga hållbara tillväxtöversikt 2023](#) som lägger dagordning för den samordnade ekonomiska politiken. Under 2023 ligger prioriteringarna på att, på kort sikt, förmildra de negativa konsekvenserna av energichocker, fortsätta stötta hållbar och inkluderande tillväxt samt öka motståndskraften på medellång sikt. Samtidigt ska flexibiliteten att hantera nya utmaningar bibehållas.

Även om utformandet av den europeiska planeringsterminen och landrapporten för Sverige ligger på nationell nivå är den intressant för Göteborg att bevaka och föra dialog kring eftersom dessa påverkar strukturfondernas inriktning, och således påverkar vilka projekt Göteborg kan söka finansiering för.

(Uppdaterad augusti 2023)

2.2 Medborgerliga fri- och rättigheter

EU-kommissionens ambition är att göra EU till en jämlikhetsunion - där alla medborgare oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsvariation, religion eller sexuell läggning ska ha samma möjligheter. Med utgångspunkt i [den sociala pelarens 20 principer](#) har EU-kommissionen presenterat ett antal initiativ och målsättningar som ämnar att samordna medlemsländerna när det gäller utvecklandet av medborgliga fri- och rättigheter. Genom att bidra med lokal kunskap från Göteborgs verksamheter,

samt integrera EU-mål i egna handlingsplaner så bidrar Göteborg till att bygga ett socialt rättvist Europa genom en bättre vardag för alla göteborgare. De mest relevanta initiativen på området medborgerliga fri-och rättigheter för Göteborgs stad beskrivs nedan.

2.2.1 Handlingsplan för integration, inkludering och utanförskap

Integration och inkludering är en utmaning vars huvudsakliga ansvar för åtgärder ligger på medlemsstaterna. EU har emellertid ett intresse att stötta och samordna integration som en gemensam utmaning. EU-kommissionen publicerade [en handlingsplan för integration och inkludering 2021-2027](#). Handlingsplanen omfattar både migranter och EU-medborgare med invandrarbakgrund, där den tidigare handlingsplanen enbart omfattade tredjelandsmedborgare.

Handlingsplanen betonar att integration och inkludering är en dubbelriktad process. Detta innebär att ansvaret för lyckad integration ligger både på individen och samhället. Migranter och EU-medborgare med invandrarbakgrund ska erbjudas hjälp att integrera och i gengäld aktivt engagera sig i processen. Handlingsplanen har samma fyra fokus områden som 2016-års handlingsplan; utbildning, sysselsättning, hälsa och boende.

Inför utformandet av den nya handlingsplanen utlyste EU-kommissionen ett öppet samråd (EU 19-2020) som Göteborg valde att inte delta i. EU-kommissionen har även publicerat en så kallad [verktygslåda för att guida användandet av sammanhållningsfonderna under programperioden 2021-2027](#) med det specifika syftet att främja integrationen av migranter. GEO lyfte denna verktygslåda i sitt nyhetsbrev i juni 2022. GEO har genom det informella sociala EU-nätverket av planeringsledare för internationella frågor identifierat en vilja från Göteborg att lära sig mer om EU:s integrationsarbete och tillgängliga verktyg.

I december 2022 arrangerade GEO ett digitalt studiebesök med syfte att fördjupa stadens förståelse för hur det lokala arbetet med anti-radikalisering och bekämpandet av organiserad brottslighet hänger ihop med EU:s arbete på området. Under besöket talade handläggare från EU-kommissionens avdelning för anti-radikalisering och bekämpandet av organiserad brottslighet, samt Brysselkontoret som presenterade finansieringsmöjligheter för lokala insatser (se matrix). Flera intressanta initiativ för Göteborg diskuterades under mötet, bland annat EU initiativet Cities against Radicalisation and Terrorism (CART) samt stadens medverkande i RAN-nätverket. GEO är i kontinuerlig kontakt med EU-kommissionen angående CART då SLK meddelat att Göteborg är intresserad av att ingå i nätverkets grundandemedlemmar.

Tematiska områden som styr EU-finansiering och berör urban säkerhet

	Social inclusion & civic participation	Governance & cooperation	Security by design	Technology & cybersecurity
Research activities	Horizon Europe			New European Bauhaus
Innovation activities	European Urban Initiative (UIA)			
		Citizens, Equality, Rights and Values Programme - CERV	URBACT III & IV	
Implementation activities	Erasmus+	Internal Security Fund	INTERREG	
	ESF+		ERDF	EIB Loans

Forskning
Utveckla nya teoretiska metoder för att möta samhällsproblem, innefattar ibland pilotprojekt

Innovation
Testa innovativa metoder i en verklighetsbaserad miljö genom t.ex. pilotprojekt

Implementering
Projekt som ökar användandet av en beprövad/utvärderad metod inom en viss målgrupp

Delad/direkt förvaltning

(Uppdaterad augusti 2023)

2.2.2 Flyktingmottagandet från kriget i Ukraina

Kriget i Ukraina har och fortsätter att påverka EU-politiken på ett flertal områden. Ett av de mer uppmärksammade har varit hur EU och dess medlemsländer ska hantera flyktingarna. I slutet av februari rapporterade [UNHCR att 13 miljoner ukrainare nu befinner sig på flykt](#). Av dessa 13 miljoner är 8 miljoner på flykt utanför Ukrainas gränser.

Den andra mars 2022 förslög EU-kommissionen att [direktivet om tillfälligt skydd](#) skulle aktiveras för att erbjuda snabb och effektiv hjälp till människor som flyr från kriget i Ukraina. Direktivet om tillfälligt skydd har tagits fram för att ge omedelbart skydd åt människor i nöd och för att undvika att medlemsstaternas asylsystem överbelastas. De som flyr kriget får tillfälligt skydd i EU.

Den 28 mars 2022 presenterade EU-kommissionen [en tio stegs plan](#) för hur EU kan samordna flyktingmottagandet. En av punkterna i planen var att skapa en online plattform för att samordna relevant information för de som flyr kriget i Ukraina. Plattformen som skapades heter [EU:s solidaritet med Ukraina](#). Hit kan individer som flytt vända sig för att få tillgång till relevant information. På hemsidan finns även ett direktnummer till en hjälplinje. Information finns att få på alla EU:s officiella språk, ukrainska och ryska. Utöver denna sida har EU skapat andra plattformar för att stötta integrationen av ukrainska flyktingar, så som denna hemsida för [forskare som flyr Ukraina](#) och [en rekommendation för hur kvalifikationer kan valideras](#).

I juni 2022 presenterade EU-kommissionen även [riktlinjer till medlemsländerna för hur de kan integrera personer från Ukraina på arbetsmarknaden](#) och stödja deras tillgång till utbildning och vuxenutbildning. Riktlinjerna innehåller också flera konkreta exempel på EU-finansierade projekt som stöder integration på arbetsmarknaden.

Genom förändringar i ramverket för sammanhållningspolitiken ökade EU möjligheterna för medlemsstaterna att använda dessa medel i sitt mottagande av flyktingar från Ukraina. Det nya förslaget "[sammanhållningsinsatser för flyktingar i Europa](#)" innebär bland annat att ytterligare omkring 420 miljoner euro av oanvända medel från den förra långtidsbudgeten tillgängliggörs för att omhänderta Ukrainas flyktingar. Både akuta åtgärder (t.ex. etablerande av mottagningscenter, grundläggande materialstöd till flyktingarna som mat, kläder och hygienartiklar) och långsiktiga åtgärder (t.ex. utbildning, social inkludering, sysselsättning etc.) kan stödjas med hjälp av dessa

lösgjorda medel. Många region- och stadskontor, samt organisationer som bevakar och arbetar med sammanhållningspolitiken, ser förändringar av sammanhållningspolitiken för att frigöra medel för krishantering som problematiska. Detta eftersom det kan urholka syftet med sammanhållningen vilket i längden även påverkar EU:s syfte: är det en union som enbart hanterar gemensamma ekonomiska problem eller en union som även förebygger långsiktiga problem genom att stötta gemensam utveckling för att minska utvecklingsklyftor?

I och med kriget har även desinformation ökat, något Sverige fått erfara med direkt påverkan. Hemsidan [EUvsDisInfo](#) startades 2015 av den europeiska utrikestjänsten med det specifika syftet att förutse, åtgärda och bemöta rysk propaganda. Med tanke på ämnets relevans anordnade Omvärldsnätverket med GEO en workshop där temat för programmets andra halva fokuserade på myndigheters bemötande av desinformation på EU, nationell, lokal nivå.

I maj 2022 anordnade GEO tillsammans med de andra svenska region- och stadskontoret ett webinarium med fokus på EU:s flyktningsmottagande till följd av kriget i Ukraina och hur det kan komma att påverka Sveriges kommuner och regioner. Med under sändningen var Åsa Webber, chef för Sveriges EU-kommisionär Ylva Johanssons kabinett som ansvarar för EU:s migrationsfrågor.

(Uppdaterad augusti 2023)

2.2.3 Europeisk inkludering- och mångfaldshuvudstad

För att främja jämlikarbete i EU, lanserade EU-kommissionen [priset European Capitals of Inclusion and Diversity](#) i november 2021. GEO hade flaggat redan i september 2021 för intressenter i Göteborg om priset special priset för romsk inkludering så arbetet kunde förberedas och organiseras tidigt. GEO blev samordningsansvariga för Göteborgsansökan som skickades in i februari 2022.

Priset uppmärksammar det arbete som kommuner, städer och regioner i EU gör för att främja inkludering och skapa diskrimineringsfria samhällen. Det är en chans för lokal nivå att visa upp initiativ som skapar mer inkluderande platser för invånare.

I maj tilldelades Göteborg två olika priser i två kategorier för sitt inkluderings- och mångfaldsarbete: silverutmärkelse europeisk huvudstad för inkludering och mångfald, samt silver för arbetet med romsk inkludering. Göteborg var den enda staden som fick pris i båda kategorier.

Den oberoende juryn lyfte Göteborgs arbete med:

- våra politiska råd för minoriteter som säkrar minoriteters politiska representation
- Romano Center i Väst
- Samt omfattande planer och strategier som riktar in sig till flera olika grupper, istället för att bara ha en strategi för alla våra minoriteter, vilket synliggör dessa grupper och deras individuella behov.

Priserna delades ut av EU:s jämlikhetskommissionär Helena Dalli och EU-kommissionens vice-ordförande Vera Jorouva vid en prisceremoni i Bryssel. Kommunalråd Nina Miskovsky (M) deltog på länk, medan GEO representerade på plats.

Till följd av vinsten bjöd EU-kommissionen in representant för Göteborg för att tala vid en panel i Europaparlamentet under den europeiska romaveckan. Ämnet var bra arbetssätt och projekt på lokal nivå i EU som ämnar att öka inkluderingen av den romska befolkningen i Europas samhällen. Mariya Voyvodova (S), ledamot i Göteborgs kommunfullmäktige och ledamot i det nationella rådet för den romska minoriteten, representerade staden på plats i Bryssel.

I december 2022 bjöds Göteborg in att tala om sitt inkluderingsarbete under ett möte av [EU-kommissionens expertgrupp på icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald](#). Mariya Voyvodova (S) representerade Göteborg under mötet. Mariya fick under mötet bland annat träffa representanter från flera nationella EU Diversity Charters samt kommissionär Schmidt som ledde mötet. Hon fick även kontakt med Bulgariens arbetsmarknadsdepartement som bjöd in henne till ett digitalt möte med statliga, kommunala och regionala tjänstepersoner i Bulgarien för att berätta om Göteborgs jämlikhets- och jämställdhetsarbete samt romsk inkludering.

GEO har planerat ett evenemang i Europaparlamentet på temat trygga utrymmen för HBTQI+ personer tillsammans med Europaparlamentariker Malin Björk i september 2023. Vi kommer lyfta arbetet med Regnbågshuset med utgångspunkt i vår silvervinst 2022. På evenemanget kommer även EU-kommissionen, ILGA-Europe och Gdansk (guldvinnare 2023) vice-borgmästare att delta.

(Uppdaterad augusti 2023)

2.2.4 EU-intyg om funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning i EU löper fortfarande högre risk för arbetslöshet, att leva i social utsatthet och fattigdom samt att vara socialt exkluderade. Dessa personer har också begränsad tillgång till inkluderande och kvalitetssäkrad utbildning; hälso- och sjukvårdsåtgärder; tillgängliga miljöer; och nyttjandet av den fria rörligheten inom EU:s gränser. För att åtgärda denna ojämlikhet är den sjuttonde principen i den sociala pelaren ”inkludering av personer med funktionsnedsättning”.

I mars 2021 presenterade EU-kommissionen sin nya [strategi för personer med funktionsnedsättning 2021-2030](#) som bygger på den tidigare handikapp-strategin (2010-2020). Den nya strategin tar hänsyn till de olika typer av funktionsnedsättning som innebär varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar. Huvudsyftet med den nya strategin är att fortsätta EU:s inkluderingsarbete av personer med funktionsnedsättning. Strategin är inte av lagstiftande natur utan samordnande rekommendation.

Däremot har några lagstiftande förslag som berör personer med funktionsnedsättning kommit från EU-nivån. Bland annat direktivet om webbtillgänglighet med fokus på tillgång till webben och digitalt innehåll för personer med funktionsnedsättning. Under 2023 påbörjades även ett annat lagstiftande förslag rörande funktionsfrågor, nämligen upprättandet av ett EU-intyg för funktionsnedsättning.

EU-intyget om funktionsnedsättning ska säkerställa fri rörlighet och lika åtnjutande av rättigheter för personer med funktionsnedsättning i EU genom att underlätta ömsesidigt erkännande av funktionsnedsättningsstatus i hela unionen. Innehavare av ett EU-intyg om funktionsnedsättning ska ha samma tillgång till relevanta tjänster i alla medlemsländer, oberoende av var deras funktionsnedsättningsstatus etablerades. Detta kan endast göras på EU-nivå. Däremot kommer EU-intyget inte ersätta nationella intyg om funktionsnedsättning. Det kommer inte heller att omfatta förmåner på området social trygghet/socialt skydd (dvs. (icke) avgiftsfinansierade kontantförmåner eller vårdförmåner).

Göteborg svarade på det samråd som utlystes av EU-kommissionen innan förslaget presenterades. I samrådet ställer sig Göteborg kritisk till förslaget samtidigt som staden lyfter sitt stöd för det gemensamma EU parkeringstillståndet som förväntas slås ihop med EU-intyget.

(Uppdaterad augusti 2023)

3 Innovation och digitalisering

I kommissionens meddelande [Att forma EU:s digitala framtid](#) utformas den övergripande strategin för unionens digitaliseringspolitik. I strategin presenteras insatser inom tre grundpelare som kommissionen kommer att fokusera på under de kommande fem åren: 1) teknik som fungerar för människorna, 2) en rättvis och konkurrenskraftig ekonomi och 3) ett öppet, demokratiskt och hållbart samhälle.

3.1 Artificiell intelligens

För kommuner och regioner kommer AI vara en betydelsefull faktor för att kunna utveckla välfärden. Den 19 februari 2020 kom EU-kommissionens vitbok [”Om Artificiell Intelligens – En europeisk strategi en EU-strategi för spetskompetens och förtroende”](#) som innehöll förslag till att möjliggöra en tillförlitlig och säker utveckling av AI med respekt för medborgarnas rättigheter. Målet är öka förståelsen av AI och hantera riskerna med användningen av teknologin. Vitbokens syfte är att presentera politiska tillvägagångssätt för hur EU ska uppnå målen. Vitboken bygger på två huvudsakliga aspekter.

- 1) Det politiska ramverket och redogör för åtgärder som ska samordna insatser på europeisk, nationell och regional/lokal nivå. Syftet med ramverket är att mobilisera resurser för att uppnå ett ekosystem av spetskompetens som kan skapa incitament för att anta lösningar baserad på AI-teknologi. Åtgärder:
  - att i slutet av 2020 anta en ny version av den [samordnande planen för AI](#).
  - att främja etablerandet av test- och excellensmiljöer för AI i Europa.
  - att stötta universitet och institutioner att attrahera forskare och professorer samt erbjuda världsledande mastersprogram för AI.
  - att etablera minst en europeisk digital innovationshubb per medlemsstat med hög specialisering mot AI samt att tillgängliggöra riskkapital för AI-utveckling via den europeiska investeringsfonden.
  - att inrätta ett offentligt-privat partnerskap för AI, data och robotik.
  - att förbereda ett ”Adopt AI-programme” som kommer att stötta den offentliga sektorn i upphandling av AI-system.
- 2) Framtida [regelverket för AI](#) i Europa måste följa EU:s regler, grundläggande rättigheter och konsumenträttigheter. Regelverket bör fokusera på hur vi ska minimera riskerna för potentiell skada.

Kommissionen la ett förslag till [AI-akt](#) under våren 2021. Harmoniserade regler för utveckling, utsläppande på marknaden och användning av AI-system i unionen enligt en proportionerlig riskbaserad metod fastställs. Vissa särskilt skadliga AI-metoder är förbjudna eftersom de strider mot unionens värden, medan särskilda begränsningar och skyddsåtgärder föreslås i samband med viss användning av biometriska fjärridentifieringssystem för brottsbekämpande ändamål. I förslaget fastställs en solid riskmetod för att definiera AI-system med ”hög risk”, som medför betydande risker för människors hälsa och säkerhet eller grundläggande rättigheter. Trialogerna inleddes i juni 2023.

GEO hade under våren 2022 ett möte med EU-kommissionen för att ställa klagörande frågor. Stockholm tog fram förslag till ändringsförslag, som tyvärr Göteborg inte hann reagera i tid på, så GEO delade Göteborgs synpunkter med ledamöter i ansvarigt utskott separat från Stockholm. Under

våren 2023 genomfördes ett event i Bryssel i samarbete med VGR och RISE. Representant från BRG talade.

För att stimulera investeringar avsätter EU resurser från programmet [Digitala Europa](#), [Horisont Europa](#). Utöver en generell satsning på AI hos företag och offentliga sektorn vill kommissionen stödja energieffektiv teknologi och infrastruktur för att göra AI mer hållbart ur miljösynpunkt.

En [europeisk AI-allians](#), som inkluderar företag, konsumentorganisationer, fackföreningar och andra företrädare för det civila samhället är sedan juni 2019 öppet för registrering. AI-alliansen ska samla erfarenheter, utbyta åsikter och utveckla gemensamma åtgärder för att uppmuntra utvecklingen av AI.

(Uppdaterad augusti 2023)

3.2 Datalag och datadelning för innovation och skydd för databaser

[EU-strategin för data](#) utgör ett led i den övergripande europeiska digitala strategin. EU-kommissionen menar i datastrategin att hur tillgången till data organiseras kommer vara avgörande för Europas framtida innovationsförmåga. Eftersom ett litet antal stora teknikföretag för närvarande innehar en stor del av världens data finns det enorma möjligheter för Europa framöver. Snabbt ökande datamängder kommer att genereras under de närmaste åren och lagringen flyttas från molntjänster till gränsheter. EU kan bygga vidare på en stark rättslig ram – när det gäller dataskydd, grundläggande rättigheter, säkerhet och IT-säkerhet, den inre marknaden och en hög grad av sammankoppling inom offentliga tjänster.

Göteborg besvarade [samråd om datalagen och rättsligt skydd för databaser](#) (EU21-2021) och menade att det i nuläget är otydligt vad som gäller för vidareutnyttjande av data och att det saknas öppna gemensamma standarder för utbyte av information. Man menar vidare att standarder bör vara tvingande för dem som levererar lösningar till offentliga myndigheter i EU. Syftet med initiativet är bland annat att myndigheter bör ha rätt att fatta bättre beslut på grundval av insikter från icke-personliga data. Data bör vara allmänt tillgängliga, oavsett om det rör sig om den offentliga sektorn eller privatpersoner, nystartade företag eller storföretag. EU vill att initiativet ska öka möjligheten att utveckla nya produkter och tjänster och att den leder till produktivitetsvinster och ökad resurseffektivitet för företagen samt bättre offentliga tjänster. Det kan till exempel bidra till att utveckla individualiserad behandling för patienter, förbättra rörligheten för pendlare eller bidra till att göra Europa till den första klimatneutrala kontinenten senast 2050.

Förslaget till EU:s [datalag](#) presenteras i februari 2022, som innehåller nya regler om vem som kan använda och få åtkomst till data som genereras i EU inom alla ekonomiska sektorer. Den är den sista pusselbiten i EU-kommissionens datastrategi. Konsumenter och företag ska ges mer kontroll över vad som kan göras med deras data, genom att klargöra vem som kan få åtkomst till data och på vilka villkor. Dataakten ska sörja för att industridata delas, lagras och behandlas med full respekt för EU:s regler. Förslaget innehåller verktyg som ska möjliggöra att offentliga myndigheter får åtkomst till och kan använda data som innehas av den privata sektorn och som är nödvändiga i exceptionella omständigheter, framför allt vid ett allmänt nödläge (t.ex. översvämningar och skogsbränder) eller när de behöver data för att kunna fullgöra en lagstadgad uppgift och de inte finns tillgängliga på annat sätt.

Trialoger inleddes under det svenska ordförandeskapet.

Ett [utkast till genomförandeförordning](#) om tillgång till öppna data publicerades i maj 2022, och EU-kommissionen tog emot synpunkter under sommaren. Dessa arbetades in i utkastet och i december 2022 publicerades den färdiga rättsakten.

(Uppdaterad augusti 2023)

3.3 Driftskompatibla digitala offentliga tjänster

Ett [förslag](#) om europeisk interoperabilitet av offentliga tjänster presenterades november 2022. Digitaliseringen av offentlig sektor bidrar till att spara tid, minska kostnaderna, öka insynen och förbättra både kvaliteten på data och tillhandahållandet av de offentliga tjänsterna. Tidigare har driftskompatibilitet varit [en icke-bindande regel](#). Sedan 2010 har den fungerat som referens i och utanför unionen. Den har också legat till grund för de flesta nationella interoperabilitetsramen (NIF).

Förslaget syftar till att utveckla det befintliga europeiska ramverket för interoperabilitet (EIF), stärka gränsöverskridande samarbete inom offentlig sektor på den inre marknaden, och främja gemensamma lösningar för interoperabilitet inom EU. Det inkluderar en gemensam styrningsmodell skapad av medlemsstater och EU-institutioner, som möjliggör åsiktsutbyte från aktörer och stödjer delning och återanvändning av data. Förslaget innehåller även en mekanism för interoperabilitetsbedömning samt rättsliga ramar för att stödja testmiljöer för innovativa interoperabilitetslösningar i regulatoriska sandlådor.

Under våren 2021 genomfördes ett samråd (EU5-2021) som Göteborg besvarade. Göteborg svarade att man vill se ett direktiv, dvs. bindande lag men med utrymme för nationell anpassning, på området och att offentlig administration behöver guidning i hur man kan öka interoperabilitet. Göteborg menar också att policyn bör förtydliga befintliga och validerade standarder och att policyn kan möjliggöra harmonisering av regleringar i förhållande till lagstiftning som finns på nationell nivå.

Göteborgs Stads påverkansagenda anger att "Det kommunala perspektivet och kommunala behoven ska i högre grad styra regeringens och EU:s fortsatta digitaliseringsarbete. Ett moderniserat och harmoniserat regelverk respektive översyn av lagstiftning krävs. Det sker en nationell uppföljning av kommunernas och regionernas digitalisering med fokus på användarnas behov, för att skapa förutsättningar för bättre kommunal service genom ökad systemintegration mellan kommuner och regioner. Därmed skapas förutsättningar för att etablera mer sammanhållna tjänster samt system som blir mer kostnadseffektiva. På sikt bör den nationella nivån verka för en EU-övergripande driftskompatibilitet."

Rapportören i industriutskottet presenterade sin rapport i mars 2023. Rådet arbetar med frågan på arbetsgruppsnivå.

Det europeiska [initiativet för molnbaserade tjänster](#), EU:s [handlingsplan för e-förvaltning](#) och initiativet om en [gemensam digital ingång](#), är alla starkt länkade till driftskompatibiliteten.

(Uppdaterad augusti 2023)

3.4 Dataområden

EU:s [datastrategi](#) går ut på att se till att EU går i spetsen för ett datadrivet samhälle. Kommissionen vill skapa en inre marknad för data, där data från myndigheter, företag och invånare kan delas och användas på ett säkert och rättvist sätt för det allmännas bästa.¹¹ EU-kommissionen ser över regler för nio gemensamma europeiska dataområden inom exempelvis energi, trafik och hälsa för att bättre använda offentliga data för forskning för det allmännas bästa, underlätta för enskilda att dela med sig av data, samt skapa strukturer så att viktiga organisationer kan dela data med varandra.

3.4.1 Hälsodataförordning

Syftet med förordningen är att inrätta ett europeiskt hälsodataområde för att förbättra fysiska personers åtkomst till och kontroll över sina personliga e-hälsodata i samband med hälso- och sjukvård (primär användning av e-hälsodata) samt för andra ändamål som gynnar samhället, till exempel forskning, innovation, beslutsfattande, patientsäkerhet, individanpassade läkemedel, officiell statistik eller reglering (sekundär användning av e-hälsodata). GEO bevakade inledningsvis [förslaget om hälsodata](#), och träffade bland annat SKR och svenska representationen under 2022 gällande konsekvenserna för kommuner. Göteborg besvarade remissen (Diarienummer 0670/22) under sommaren 2022. Så som begreppet hälsodata är definierat, hur förordningens tillämpningsområde beskrivs, samt att också omsorgssektorn omnämns, främst kopplat till sekundäranvändning av data, är det otydligt om avsikten är att delar av socialtjänstens verksamhet ska omfattas av förslaget. Omfattas även socialtjänsten får förslaget långtgående konsekvenser för den kommunala verksamheten. Stadens tolkning utifrån att förslaget framför allt beskrivs ur ett hälso- och sjukvårdsperspektiv är att socialtjänsten inte ska omfattas.

Då det inte finns någon utpekad handläggare i Göteborgs Stad som följer frågan har GEO inte kunnat fullfölja arbetet med påverkansarbete gentemot Europaparlamentet, eftersom GEO i arbetet behöver en löpande dialog med expertis i stadens organisation. Hälsofrågor ligger utanför GEO:s bevakningsinriktning, men digitalisering är utpekad i beslutet om inriktning.

Den 10 februari 2023 presenterade rapportören sitt utkast till rapport i utskottet. I rapporten gällande sekundär användning föreslår de en opt-out för sekundär användning. Den 16 februari 2023 beslutade parlamentet att hänvisa förslaget till miljöutskottet och utskottet för fri och rättigheter. Europaparlamentet förväntas rösta om rapporten i oktober 2023.

Den 13 juni 2023 noterade rådet (syssetsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) de framsteg som gjorts, men rådet har inte antagit någon ståndpunkt.

3.4.2 Europeiskt energidataområde

[Handlingsplanen för digitalisering av energisektorn](#) ska utveckla en konkurrenskraftig marknad för digitala energitjänster som säkerställer dataskydd och datasuveränitet och stöder investeringar i digital energiinfrastruktur. Planen presenterades i oktober 2022. Kommissionens mål är att optimera energianvändning och främja förnybara energikällor genom digitalisering, samtidigt som cybersäkerheten stärks. Centrala åtgärder i planen: i) Förnybara energikällor: Teknik som elfordon, solcellsanläggningar och värmepumpar stöds för ökad användning; ii) Ökad kontroll för konsumenter: Nya digitala verktyg och tjänster hjälper konsumenter att övervaka energianvändning och kostnader; iii) Energi- och miljömärkning: Planer för att märka datacentraler, datorer,

---

¹¹ SWD(2022) 45 final

telekommunikationstjänster och blockkedjor med avseende på energieffektivitet; iv) Cybersäkerhet: Lagstiftning införs för att stärka cybersäkerheten inom energinät och kritisk infrastruktur.

I handlingsplanen uttrycks ett behov av ett gemensamt europeiskt dataområde för energi, vilket måste börja inrättas senast 2024. Införandet av en lämplig ram för datadelning för energisektorn skulle kunna möjliggöra för flexibla energiresurser som drar full nytta av digitala lösningar att delta på grossistmarknaderna och bidra med över 580 GW energi till 2050. Även dataförvaltningsakten nämner energidataområdet.

Göteborgs Stad besvarade inte samrådet om digitalisering av energisektorn (EU24-2021) men GEO hjälpte till att skicka synpunkterna som ett brev till EU-kommissionen efter samrådets tidsfrist löpt ut (Dnr 1235/21). Göteborg lyfte i sitt brev att EU-politiska åtgärder krävs för att säkerställa att individer och konsumenter kan delta fullt ut och få ökad makt i energiomställningen. Dessutom behövs EU-politiska åtgärder för att utveckla en europeisk datautbytesinfrastruktur för nya energitjänster. Att förbättra cybersäkerheten för energisystemet är en annan viktig aspekt. Göteborg föreslår att Europeiska kommissionen bör inleda med att utarbeta icke-bindande vägledning om cybersäkerhet inom energi för att stärka cybersäkerheten för energisystemet. Det skulle också vara lättare att följa och övervaka användningen av digitala teknologier i det europeiska energisystemet om Europeiska kommissionen fastställde minimikrav eller mål.

3.4.3 Mobilitetsdataområde

Med ett gemensamt europeiskt mobilitetsdataområde blir det lättare att få tag på, samla och dela data, vilket bidrar till mer effektiva, säkra, hållbara och resilienta transporter. Dataområdet bygger på initiativ och tillämpningar för transportdata och ska kompletteras med initiativ för interoperabilitet och säkerhet samt för tillgång till och utbud av data och tjänster. I sitt meddelande ska kommissionen beskriva dataområdets huvuddrag, mål, styrning och tidsplan och de stödåtgärder som behövs. Meddelandet förväntas under hösten 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

3.5 Digitala världar

EU-kommissionen lanserade i juli 2023 en strategi för att leda den kommande tekniska utvecklingen i form av webb 4.0 och virtuella världar. Syftet är att skapa en öppen, säker och pålitlig digital miljö som är inkluderande och rättvis för enskilda individer, företag och offentliga myndigheter.

Strategin kompletterar EU:s ekonomiska vision för efter 2030, där digitaliseringen lyfts fram som en huvudmotor. Webb 4.0 betonas som en central teknologisk omställning som skapar en sömlöst sammanlänkad, smart och engagerande verklighet.

Strategin är i linje med målen för det digitala decenniet och fokuserar på fyra huvudområden: färdigheter, företag, offentliga tjänster och infrastruktur. Dessutom behandlas öppenhet och global förvaltning av virtuella världar och webb 4.0 som särskilda prioriteringar.

Strategin främjar individuell egenmakt och ökad kompetens för att säkerställa tillgång till pålitlig information. EU-kommissionen kommer att främja de principer för virtuella världar som skapats av medborgarpanelen och kommer att tillhandahålla vägledning i form av en verktygslåda senast under första kvartalet 2024. Kommissionen ska samarbeta med EU-länderna för att stödja kompetensutveckling. Fokus kommer även att riktas mot kvinnor och flickor.

Inom förvaltningsfären syftar strategin till att stödja samhällsutveckling och virtuella offentliga tjänster för att dra nytta av möjligheterna som virtuella världar erbjuder. Ett nytt flaggskeppsinitiativ, "Citiverse" för stadsplanering lanserades.

För att säkerställa att webb 4.0 och virtuella världar inte kontrolleras av några få stora aktörer, kommer EU-kommissionen att aktivt arbeta med intressenter runt om i världen för att etablera globala standarder för öppen och interoperabel teknik. Dessa standarder kommer att vara i enlighet med EU:s vision och värderingar och syftar till att främja en mångfald av deltagande aktörer.

En [rapport från JRC](#) ger en översikt över de möjligheter som nästa generations virtuella världar kan medföra inom olika sektorer, bland annat utbildning, tillverkning, hälso- och sjukvård och offentliga tjänster.

GEO kontaktades i augusti 2023 av Lindholmen Science Park angående en ansökan från Göteborg i utlysningen Citiverse. Tidsfristen för ansökan går ut november 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)

3.6 Innovationsagendan

EU:s innovationspolitik är ett viktigt område med betydande EU-investeringar, och kompletterar forskningspolitiken. EU:s forskningsprogram Horisont Europa, har numera en innovationspelare som har både befintliga och nya verktyg för att stödja uppstartsföretag, expanderande företag och små och medelstora företag. Syftet är att främja den djuptekniska innovationen i Europa och förverkliga de möjligheter som den gröna och den digitala omställningen erbjuder, samt hitta lösningar när det gäller behovet av framtida strategiskt oberoende.

Europeiska innovationsrådet (EIC), inrättades 2021 och har en budget på 10 miljarder euro, och syftar till att stödja innovation under hela innovationscykeln, från ett tidigt skede av forskningen till koncepttest, tekniköverföring samt finansiering och expansion av uppstartsföretag och små och medelstora företag.

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) har utvecklats genom att inrätta nya kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper), t.ex. inom mobilitet och den kulturella och kreativa sektorn, lägga större tonvikt vid att åtgärda regionala obalanser och verka för att öka entreprenörs- och innovationskapaciteten vid högre utbildningsanstalter.

Genom Horisont Europas initiativ för europeiska innovationsekosystem strävar EU också efter att skapa mer sammankopplade och effektiva innovationsekosystem för att stödja expansion av företag, främja innovation och stimulera samarbete mellan nationella, regionala och lokala innovationsaktörer.

GEO deltog i den skriftliga konsultationen, en workshop och [en konferens](#) ledd av EU-kommissionen under första kvartalet 2020 om innovationsekosystem och skapandet av europeiska system under pelare 3 i Horisont Europa. Första utkastet till [implementeringsstrategin för Horisont Europa](#) publicerades i juni 2020. I juli 2022, presenterades EU:s nya [innovationsagenda](#). Baserat på agendan, kommer Europa att utveckla nya tekniska lösningar för att ta itu med de mest akuta samhällsutmaningarna samt föra ut dessa lösningar på marknaden.

För Göteborgs aktörer är det viktigt att delta i europeiska initiativ, inte alltid för tillskottet av medel, utan för att vara med i det europeiska innovationssystemet, lära av andra, och synliggöras bland de ledande innovationsaktörerna i Europa.

Tillsammans med kollegor på Business Region Göteborg arrangerade GEO ett studiebesök och rundabordssamtal med små- och medelstora företag, i juni för representant från European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA). Studiebesöket var ett resultat av att GEO träffat EISMEA och presenterat Göteborg.

Science meets regions

I februari 2022 informerade GEO om möjligheten att söka bidrag från EU-kommissionens initiativ "Science meets regions" som syftar till att få lokala och regionala myndigheter att samarbeta med akademien för att i större utsträckning ta användning av forskningsresultat och fatta evidensbaserade beslut. I mars skickade SLK in en ansökan om en fördjupning och konkretisering av det samarbetsavtal som finns med Chalmers och Göteborgs Universitet, och den godkändes i maj samma år. Under hösten genomfördes fyra workshoppar i Göteborg med deltagare från staden och universiteten, som EU finansierade. Genom GEO blev Göteborg inbjudna till att berätta om sitt samarbete med akademien på ett webinarium organiserat av nätverket ERRIN tillsammans med EU-kommissionen, samt att rekommendera hur EU:s stöd kan utvecklas. Stadsledningskontoret och GEO är också inbjudna till initiativets slutkonferens i Bryssel i september 2023.

(Uppdaterad augusti 2023)